

KURULUŞ: 1951

İSTANBUL ESNAF VE SANATKARLAR ODALARI BİRLİĞİ

Sayı : 1994

26 Haziran 2020

Tamim No:2020/183

Konu: Türkiye’de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve Ev sahibi Toplulukların İstihdama Erişimlerinin Kolaylaştırılması Programı

ODASI BAŞKANLIĞINA

İlgi: Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu AB-DİŞ İlişkiler Müdürlüğü’nün; 25.06.2020 tarih ve E.38/1184 sayılı yazısı,

Ülkemizde geçici koruma altındaki Suriyelilerin, eğitimi sosyal ve ekonomik uyum alanlarında desteklenmesi amacıyla Avrupa Birliği tarafından finanse edilen “Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı” (Facility for Refugees in Turkey – FRIT) kapsamında Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ile Fransız Uluslararası İşbirliği Ajansı – Expertise France arasında imzalanan ve Konfederasyonumuzun da yararlanıcısı olduğu “Türkiye’de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve Ev Sahibi Toplulukların İstihdama Erişimlerinin Kolaylaştırılması (VET4JOB) Programı 01.01.2020 tarihinden itibaren uygulanmaya başlanmıştır.

Programın genel amacı, geçici koruma altındaki Suriyeli ve Türkler için sürdürülebilir geçim kaynakları ve istihdam olanaklarının iyileştirilmesine katkıda bulunmaktır.

Program faaliyetlerinin Ankara, Adana, Bursa, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kilis, Kocaeli(Gebze), Konya ve Mersin illeri arasından belirlenecek 10 ilde yürütülmesi planlanmakta olup, Program hedef illerinin de belirlenmesi amacıyla bir dizi ön saha araştırması faaliyeti gerçekleştirilecektir.

Bu kapsamda yapılacak ana faaliyetlerden biri, 15 Mart – 1 Haziran 2020 Covid-19 salgını döneminin ülkemizdeki çıraklık eğitimi üzerindeki etkilerine yönelik bir alan araştırması yapılmasıdır. Çalışmaya dahil detaylı bilgi Ek-2 ve Ek-3’te yer almaktadır. Bu amaçla Esnaf Odaları Birliklerine bağlı odalara uygulamak üzere anket formları hazırlanmıştır. Bu bağlamda; Ek 1’de yer alan anket oda başkanları tarafından doldurularak en geç 10 Temmuz 2020 tarihine kadar Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonuna iletilmek üzere tarafımıza gönderilmelidir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederiz.

Ömer DEMİR
Genel Sekreter

Faik YILMAZ
Başkan

EKİ:

1. Meslek Kuruluşu Anket Formu (3 sayfa)
2. Araştırma Çerçevesi (13 sayfa)
3. Dayanak Raporu (45 sayfa)

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

MESLEK KURULUŞU¹

ANKET FORMU

Değerli Katılımcı,

Covid-19 salgını tüm dünyayı ve ülkemizi etkisi altına almış; bu salgından toplumun her kesimi az-çok etkilenmiştir. Bu anket formu çırak öğrenciler, onlara pratik eğitim veren işletmeler, teorik eğitim veren mesleki eğitim merkezleri (MEM) ve öğretmenleri ile salgından dolayı olarak etkilenen ailelerin salgından etkilenme boyutlarını görmek için veri toplamaya yöneliktir. Bu Araştırma, "Türkiye'de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Geçici Koruma Altındaki (GKA) Suriyeliler ve Ev Sahibi Topulukların İstihdama Erişimlerinin Kolaylaştırılması Programı" kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)'in işbirliğinde gerçekleştirilmektedir. Ankete katılımınız için teşekkür ederiz.

GENEL BİLGİLER		
İl ve İlçe Adı:	Oda Adı:	
ANKET DOLDURMA TARİHİ: (GG/AA/YYYY)		

DİKKAT: Sorularımızın tamamı COVID-19 salgın dönemine (15 Mart-1 Haziran 2020) ilişkin olarak sorulduğu için bu bağlamda yanıt veriniz.

NO	SORULAR	CEVAPLAR
1	Salgın çırak öğrenciler üzerinde ne tür olumsuz etkiler yapmıştır? (En fazla 5 seçeneği işaretleyiniz)	☐ Sağlık yönünden olumsuz etkilendiler. ☐ Teorik (MEM ²) eğitimleri kesintiye uğradı. ☐ İşletme eğitimleri kesintiye uğradı. ☐ Ücretleri kesildi. ☐ Geçici olarak işten çıkarıldılar. ☐ Ailelerine ekonomik katkı sağlayamıyorlar. ☐ Kayıt dışı sektörde çocuk işçi olarak çalışmaya başladılar. ☐ Mezun olmadılar. ☐ Sınıf geçemediler. ☐ Kalfalık / ustalık sınavlarına zamanında giremeyecekler. ☐ Diğer : (açıklayınız)-----

¹ Bu anket Esnaf Sanatkar Odaları ve Ticaret ve Sanayi Odalarına yönelik olarak uygulanabilecek şekilde hazırlanmıştır.

² Mesleki Eğitim Merkezi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

2	Salgından etkilenme konusunda çırak öğrencilerin, işletmelerin ve ailelerin psikolojik durumlarını yorumlar mısınız?	(Yazınız):
3	Çıraklık eğitimi bağlamında, salgına karşı mücadele konusunda MEM'lerle işbirliği yaptınız mı?	Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır
4	Salgın sırasında üye işletmelerinizle/usta eğitimcilerle MEM'ler arasında yeterli bir iletişim kurulduğunu düşünüyor musunuz?	☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır
5	Kuruluşunuza üye işletmeler salgına yönelik devlet desteklerinden faydalandı mı?	☐ Evet, faydalanan üye sayısı _____ işletmedir. ☐ Hayır, faydalanan olmadı.
6	Üyelerinizin desteklerden faydalanmalarının çırak öğrencilere bir katkısı oldu mu?	☐ Evet, oldu ☐ Kısmen oldu ☐ Hayır, olmadı. .
7	Üye işletmelerinizin salgın sırasında sizden talep ettiği yardıma cevap verebildiniz mi?	☐ Talepte bulunmadılar ☐ Hayır ☐ Kısmen ☐ Evet
8	Salgın sırasında çırak öğrencilere veya ailelerine yönelik herhangi bir konuda yardımda bulundunuz mu?	☐ Evet ☐ Kısmen ☐ Hayır Cevabınız "Evet/Kısmen" ise, nasıl bir yardımda bulundunuz?:
9	Kuruluşunuza üye işletmelerin salgın sırasında çırak öğrencilere yönelik ilgilerini yeterli buluyor musunuz?	☐ Evet, yeterli buluyorum ☐ Kısmen, yeterli buluyorum ☐ Hayır, yeterli bulmuyorum.
10	MEM'lerin salgın sırasında çırak öğrencilere yönelik eğitim çalışmalarını nasıl buluyorsunuz?	☐ Yeterli buluyorum ☐ Kısmen Yeterli buluyorum ☐ Yeterli bulmuyorum.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

11	Salgın devam ederse önümüzdeki 6 aylık dönemde ıracak öğrencilerin ne düzeyde etkileneceklerini düşünöyorsunuz?	☐ Hiç etkilenecekler ☐ Az etkilenecekler ☐ çok etkilenecekler
12	İşletmelerin tamamen ve/veya kısmen kapanmasından dolayı pratik eğitimleri aksayan ıracak öğrencilerin bu eksikleri nasıl giderilebilir?	(Yazınız):
13	Salgın sonrasında ıracak öğrenciler konusunda “....şunları yapacağız” dediğiniz çalışmalar var mı? Varsa nelerdir?	(Yazınız):
14	Birinci soruya verdiğiniz cevaplar (Salgının ıracak öğrenciler üzerindeki olumsuz etkileri) göz önüne alındığında sizce Türk ve Suriyeli ıracak öğrenciler arasında etkilene derecesi bakımından fark var mıdır?	☐ Suriyeli ıracak öğrenciler Türk ıracak öğrencilerden daha fazla etkilenişlerdir. ☐ Suriyeli ıracak öğrenciler ile Türk ıracak öğrencilerin etkilene dereceleri aynıdır. ☐ Suriyeli ıracak öğrenciler Türk ıracak öğrencilerden daha az etkilenişlerdir.

ANKETİMİZE KATILDIĞINIZ ve ZAMAN AYIRDIĞINIZ İÇİN TEşEKKÜR EDERİZ.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

**Türkiye'deki Mülteciler için Mali Yardım Programı Sekreterliği
Avrupa Komisyonu**

**Türkiye'de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Geçici Koruma
Altındaki (GKA) Suriyeliler ve Ev Sahibi Toplulukların İstihdama
Erişimlerinin Kolaylaştırılması Programı (VET4JOB)**

**YENİ CORONA VİRÜSÜ (COVID-19) SALGINININ ÇIRAKLIK
EĞİTİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE YÖNELİK ARAŞTIRMA
ÖNERİSİ**

Haziran 2020, Ankara

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İçindekiler

GİRİŞ	3
Araştırmanın Arka Planı	3
PROBLEM DURUMU	5
AMAÇ	5
YÖNTEM ve UYGULAMA DESENİ	7
Evren ve Örneklem	7
Araştırmanın varsayımı	8
Kısıtlama ve sınırlamalar	8
Araştırmanın Önemi	9
Veri Toplama Araçları	9
Hazırlık Aşaması	10
MEB ve TESK ile Koordinasyon ve İşbirliği	10
Pilot Çalışma	10
Anketlerin Uygulama Aşaması	10
VERİ ANALİZİ ve SONUÇLAR	13
BULGULAR VE TARTIŞMA	13
KAYNAKLAR	13
EKLER	13
Ek 1 Alan Araştırması Dayanak Raporu	13
Ek 2 Anket Formları (5 Form)	13

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

GİRİŞ

Araştırmanın Arka Planı

Bu araştırma, “Türkiye’de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Geçici Koruma Altındaki (GKA) Suriyeliler (bundan sonra Suriyeliler olarak anılacaktır) ve Ev Sahibi Toplulukların İstihdama Erişimlerinin Kolaylaştırılması Programı” kapsamında yapılmaktadır.

Program Avrupa Birliği tarafından finanse edilmekte olup, Avrupa Birliği Türkiye Delegasyonu ile Expertise France arasında imzalanan anlaşma çerçevesinde 01.01.2020 tarihinde uygulanmaya başlamıştır.

Programın genel amacı, Geçici Koruma Altındaki Suriyeliler ve Türkler için sürdürülebilir geçim kaynakları ve istihdam olanaklarının iyileştirilmesine katkıda bulunmaktır. Böylelikle, Program aynı zamanda, Sosyal Uyum Yardımı (SUY)’dan faydalanan Suriyelilerin, bu desteğe yönelik gereksinimlerinin ortadan kalkmasını sağlayacaktır.

Program kapsamında 10 ilden seçilecek, 30 Mesleki Eğitim Merkezinde (MEM) eğitim ortamlarının iyileştirilerek, % 60’ı Suriyeli olmak üzere, 14.400 gencin bu kurumlara yeni kayıtlarının yaptırılması hedeflenmektedir. Çıraklık eğitiminin yapıldığı MEM’ler ile çıraklara pratik eğitim sunan işletmelere yönelik, insan kaynaklarının geliştirilmesi dâhil, eğitim ortamlarının iyileştirilmesi amacıyla destekler sağlanacaktır. Program kapsamında ayrıca, seçilen MEM’ler ve/veya diğer uygun mesleki eğitim kurumları aracılığıyla 8.000 yetişkine yönelik mesleki becerileri geliştirmeye ve/veya mevcut becerileri belgelendirmeye dönük desteklerin verilmesi planlanmaktadır. Bunlara ek olarak Programda, meslek seçimi, kariyer danışmanlığı, Türkçe dil desteği gibi Suriyeli ve Türklerin istihdama erişimlerini destekleyen farklı hizmetler de sunulacaktır.

Program kapsamında ön seçimi yapılan 13 il arasından, Program hedeflerine ulaşma potansiyeli en yüksek 10 il, 45 Mesleki Eğitim Merkezi (MEM) arasından 30 MEM ve uygun yetişkin eğitim kurumlarının ve desteklenecek meslek dallarının belirlenmesi çalışması nicel ve nitel araştırma yöntemleri ile devam etmektedir.

Yukarıda bahsedilen çalışmanın alan araştırması kısmı ile ilgili ön çalışmalar yürütülürken Covid-19 salgını gündeme gelmiş, ekonomik ve sosyal alanlarda önemli değişimler yaşanmıştır. Eğitim sistemini derinden etkileyen salgının, alan araştırmasının ve programın odağında yer alan çıraklık eğitimi üzerindeki etkilerini araştırma ihtiyacı hâsil olmuştur.

Araştırmanın kapsamını belirlemek üzere bir masa başı çalışması yapılmış ve Alan Araştırması Dayanak Raporu hazırlanmıştır. Bu çalışmada aşağıdaki konular incelenmiştir.

1. Covid-19 krizi hangi alanları etkiledi? Kriz sonrası beklenen değişimler nelerdir?
2. Covid-19 krizi Avrupa ülkelerindeki çıraklık eğitimini nasıl etkiledi? Ülkeler nasıl bir reaksiyon göstermektedir?
3. Covid-19 krizi Türkiye’deki çıraklık eğitimini nasıl etkiledi? Türkiye nasıl bir reaksiyon göstermektedir?
4. Bu bilgiler ışığında nasıl bir alan araştırması çerçevesi önerilebilir?

Alan Araştırması Dayanak Raporu ekte sunulmaktadır (EK 1).

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Dayanak Raporu hazırlanırken çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan çalışmaların incelenmesi neticesinde aşağıdaki konuların öne çıktığı belirlenmiştir.

- Çıraklık eğitiminde bugüne kadar baskın olan **kalite odaklı olmak anlayışı** yerini **kalite ve süreklilik¹ odaklı olmak anlayışına** bırakacaktır.
- Covid-19 krizi toplumun birçok kesimini etkilemiştir. Çıraklık eğitimi kapsamında etkilenen gruplar şunlardır:
 - Çırak öğrenciler
 - Öğretmenler
 - MEM yönetimleri
 - Aileler
 - İşletmeler
 - Meslek kuruluşları
- Çırak öğrenciler eğitim kesintisi, sözleşme ve ücret, sınav, değerlendirme, sınıf geçme ve mezuniyet konularında etkilenmiştir. Ayrıca salgın psikolojik sorunlara yol açmaktadır.
- Çırakların ve ailelerin okullar tarafından çeşitli kanallarla bilgilendirilmesi, yardım masaları ve “sıkça sorulan sorular platformları” oluşturması önemlidir.
- Hükümetler eğitimin kesintiye uğramaması için başta uzaktan eğitim olmak üzere çeşitli tedbirler almıştır (sınav erteleme, uzaktan sınav vb.).
- Hükümetler etkilenen işletmeler için finansal ve finansal olmayan destekler sağlamaktadır.
- Okullar ve öğretmenler uzaktan eğitim konusunda hızlı bir reaksiyon göstermiştir, ancak verimli ve olumlu sonuçların yanı sıra sorunlar da yaşanmaktadır. Öğretmenlerin farklı deneyime sahip olması ve standart uygulamaların olmaması yaşanan sorunlar arasındadır.
- Uzaktan eğitimin eğitim sistemi içindeki payının artacağı öngörülmektedir. Bu gelişme dijital dönüşüm çağına uygun olmakla birlikte dijital uçurumu daha çok derinleştirme tehlikesi taşımaktadır.
- Covid-19 salgınından bazı sektörler olumlu, bazıları ise olumsuz etkilenmiştir. Olumsuz etkilerin çok kısa bir sürede ortadan kalkmayacağı öngörülmektedir. Geleceğin becerileri içerisinde dijital beceriler önem kazanmaktadır.
- Belirli alanlarda yetişmiş olan çırakların beceri geliştirme veya farklı beceri alanlarına yönelme ihtiyaçları doğacaktır.
- Teknoloji firmalarının eğitimdeki rolü artacaktır.
- Bilgi ve deneyim paylaşımı önem kazanmıştır (öğretmenler ve okullar arası). Bu konuda oluşturulmuş birçok uluslararası platform bulunmaktadır.
- Çıraklık eğitiminde kamu ve özel sektör işbirliğinin önemi artmıştır.

¹ Kriz vb. olağanüstü durumlarda eğitimin sürekliliğinin sağlanabilmesi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Krizden çıkarılacak dersler kriz sonrası stratejilerin hazırlanmasında dikkate alınmalıdır (okul stratejileri, makro stratejiler).

Araştırmada cevap aranacak soruların belirlenmesinde bu tespitlerden yola çıkılmıştır.

PROBLEM DURUMU

Arka planda da söz edildiği gibi, Covid-19 salgınının farklı toplumsal kesimleri, kamu ve özel sektörlerdeki farklı işletmeleri, bu işletmelerde çalışanları etkilediği gibi, özellikle MEM'lere devam eden Türk ve Suriyeli çırak öğrencileri, çırak öğrencilerin çalıştığı işletmeleri ve bu öğrencilerin ailelerini de etkilediği açıktır. Ancak bu etkinin nasıl ve hangi düzeyde olduğu bilinmemektedir.

Bu araştırmada, problem, özellikle MEM'lere devam eden Türk ve Suriyeli çırak öğrenciler ile bu çırak öğrencilerle ilişkili taraflar ve salgınla ilgili tedbirlerin en şiddetli biçimde uygulandığı 15 Mart-1 Haziran 2020 tarihleri arasındaki salgın bağlamında ele alınarak sınırlandırılmıştır.

AMAÇ

Bu araştırmanın amacı,

- Türk ve Suriyeli çırak öğrencilerin, öğretmenlerin, çırakların öğrenim gördükleri MEM'lerin, çırakları çalıştıran işletmelerin ve dolaylı olarak da çırak ailelerinin Covid-19 salgınından nasıl etkilendiğini,
- İlgili taraflarca çıraklık eğitimi kapsamında Covid-19 etkilerine yönelik ne tür tedbirler alındığını, tedbirlere ilişkin görüşlerini,
- Öğrenci, öğretmen, okul yönetimi, işletmeler ve dolaylı olarak da ailelerin ihtiyaç ve beklentilerinin neler olduğunu,

belirlemektir.

Çalışmanın ayrıca, Covid-19 sonrasında ve gelecekte çıraklık eğitiminin nasıl şekillenebileceği konusuna ışık tutması ve programın uygulama aşaması için girdi sağlaması beklenmektedir.

Araştırma, bu amaca ulaşmak için, problem durumuna yönelik olarak hazırlanan ve Tablo 1'de gösterilen sorular çerçevesinde cevaplar arayacaktır.

Tablo 1. Araştırma soruları

ETKİLENEN GRUPLAR	SORULAR
1.Türk ve Suriyeli çırak öğrenciler*	
2.MEM'de görevli öğretmenler	a) Nasıl etkilendiler?
3.MEM Yönetimi	b) Nasıl reaksiyon gösterdiler?
4.Aileler*	c) Hangi desteklerden faydalandılar? Desteklerden memnun kaldılar mı?
5.İşletmeler	d) Bu süreçte hangi sıkıntıları yaşıyorlar?
6.Meslek kuruluşları (oda ve birlikler)	e) Olumlu gördükleri kazanımlar neler? f) Ne tür beklentileri var? g) Salgın sonrası için ne düşünüyorlar?

Bu sorunların cevaplarını aramak üzere anket çalışması yapılacak hedef gruplar aşağıda belirtilmektedir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

1. MEM’de görevli öğretmenler
2. MEM yöneticileri
3. Çırakların eğitim gördüğü işletmeler
4. Meslek kuruluşları

* Çıraklar ve aileler, erişim güçlüğü ve kişisel verilerin kullanımı prosedürlerinin getireceğı yük ve zaman baskısı sebebiyle bizzat anket uygulanacak gruplar olmayıp, Covid-19’un bu iki grup üzerindeki etkileri diğer gruplara uygulanacak anketlerde yer alan sorular aracılığıyla tespit edilmeye çalışılacaktır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

YÖNTEM ve UYGULAMA DESENİ

Bu araştırma betimsel desende olup, çalışmada hem nitel hem nicel boyutlarda farklı veri toplama araçlarının kullanılacağı karma yöntem uygulanacaktır. Creswell ve Plano Clark'a (2007) göre karma yöntem araştırması, nitel ve nicel yöntemlerle veri toplama, analiz etme ve bütünleştirmeye imkân tanıyan araştırma olarak tanımlanmaktadır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, ülkemizde çırak öğrenci olup işletmede pratik eğitime ve MEM'de teorik eğitime devam ederken Covid-19 salgınından etkilenen Türk ve Suriyeli çıraklardan oluşmaktadır.

Örneklem olarak çalışma, "Türkiye'de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Suriyeliler ve Ev Sahibi Toplulukların İstihdama Erişimlerinin Kolaylaştırılması (VET4JOB)" Programı için ön seçimi yapılan 13 il ve 45 MEM'de gerçekleştirilecektir. Bu iller şunlardır: Adana, Ankara, Bursa, Gaziantep, Hatay, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Kayseri, Kilis, Kocaeli, Konya, Mersin. Söz konusu 13 il, ülkemizdeki toplam nüfusun %56,3'ünü; GKA Suriyeli nüfusunun ise %72'sini temsil etmektedir. 45 MEM'de eğitim gören çırak öğrenci sayısı ise toplam çırak öğrencilerinin %45'ini oluşturmakta olduğundan, çalışma sonuçları genellenebilir bir değerdedir.

İllere göre MEM'lerin dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. İllere göre MEM dağılımı

İL	İLÇE	MEM
ADANA	Ceyhan	1. Mesleki Eğitim Merkezi
	Seyhan	2. Mesleki Eğitim Merkezi
	Yüreğir	3. Mesleki Eğitim Merkezi
ANKARA	Altındağ	4. Ahi Evran MEM ve 5. Siteler MEM
	İnegöl	6. Mesleki Eğitim Merkezi
BURSA	Osmangazi	7. Mesleki Eğitim Merkezi
	Yıldırım	8. Şehit Jandarma Komando Er Bahri Avcı MEM
	İslahiye	9. Mesleki Eğitim Merkezi
GAZİANTEP	Nizip	10. Mesleki Eğitim Merkezi
	Şahinbey	11. Gaziantep Yardım Vakfı MEM
	Şehitkamil	12. Mesleki Eğitim Merkezi
	Antakya	13. Hatay Mesleki Eğitim Merkezi
HATAY	İskenderun	14. Mesleki Eğitim Merkezi
	Arnavutköy	15. Hacı Şamil Şayir MEM
İSTANBUL	Avcılar	16. Avcılar Mesleki Eğitim Merkezi
	Bağcılar	17. Massit MEM
	Bahçelievler	18. Mustafa Nevzat Pısak MEM
	Başakşehir	19. Başakşehir Mesleki Eğitim Merkezi
	Beyoğlu	20. Beyoğlu Mesleki Eğitim Merkezi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

	Esenler	21. Esenler Mesleki Eğitim Merkezi
	Esenyurt	22. Esenyurt Mesleki Eğitim Merkezi
	Fatih	23. Fatih Mesleki Eğitim Merkezi
	Gaziosmanpaşa	24. Yüksel Kaya MEM
	Güngören	25. Güngören Mesleki Eğitim Merkezi
	Küçükçekmece	26. Küçükçekmece Mesleki Eğitim Merkezi
	Sancaktepe	27. Sancaktepe Mesleki Eğitim Merkezi
	Sultanbeyli	28. Sultanbeyli Mesleki Eğitim Merkezi
	Sultangazi	29. Ahi Evran MEM
	Ümraniye	30. Ümraniye Mesleki Eğitim Merkezi
	Zeytinburnu	31. Muhsin Ertuğrul MEM
İZMİR	Bornova	32. Mesleki Eğitim Merkezi
	Karabağlar	33. Mesleki Eğitim Merkezi
	Torbali	34. Mesleki Eğitim Merkezi
KAHRAMANMARAŞ	Dulkadiroğlu	35. Dulkadiroğlu MEM
KAYSERİ	Kocasinan	36. Ayőe Baldöktü MEM 37. Osman Düşüngel MEM
	Merkez	38. H. Mehmet ve Nazmiye Karabaőođlu MEM
KOCAELİ	Gebze	39. Mesleki Eğitim Merkezi
KONYA	Karatay	40. Ahi Evran Mesleki Eğitim Merkezi
	Meram	41. Meram Mesleki Eğitim Merkezi
	Selçuklu	42. 100. Yıl Mesleki Eğitim Merkezi
MERSİN	Akdeniz	43. Mesleki Eğitim Merkezi
	Erdemli	44. Erdemli Mesleki Eğitim Merkezi
	Tarsus	45. Mesleki Eğitim Merkezi
Toplam 13 il		Toplam 45 MEM

Araştırmanın varsayımı

Araştırma, bulguların geçerli ve güvenilir olduğunu, dolayısıyla farklı çalışmalara geçerli veri sağladığını varsaymaktadır.

Kısıtlama ve sınırlamalar

Araştırmanın kısıtı veri toplanacak olan hedef kitleye erişimde Covid-19 nedeniyle karşılaşılabilecek güçlüklerdir. Diğer sınırlamalar arasında yukarıda ifade edilen sebeplerle çıraklara ve ailelere diğer veri sağlayıcılar üzerinden dolaylı erişim, hedef kitlenin uzaktan erişimle ankete katılma isteksizliği veya yetersizliği, ayrıca anket uygulama yönteminden bağımsız olarak bazı veri sağlayıcıların görüşmekten kaçınması sayılabılır.

Araştırma, seçili 13 il, 45 MEM ve bu MEM'lerde eğitim gören çıraklar ve aileleri (dolaylı), MEM yöneticileri, öğretmenleri, meslek kuruluşlarının yöneticileri ve seçilmiş üye işletmelerle sınırlıdır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, genelde dünyayı, özelde ülkemizi etkileyen Covid-19 salgınının, eğitim ve iş yaşamını etkilemesi çerçevesinde, ıraklık eğitimine ilişkin olarak, yönetsel kararlara dayanak oluşturması bakımından önemlidir. Bu araştırma, ıraklık eğitiminin gelecekte benzeri durumlarda nasıl bir reaksiyon gösterebileceğine ilişkin yapılacak çalışmalara işık tutması bakımından önemlidir.

Araştırma bulguları özellikle, Program kapsamında ıraklık eğitimine yönelik olarak planlanan faaliyetlerin, Covid-19'un etkileri çerçevesinde yeniden gözden geçirilmesi çalışmalarına veri desteği sağlayacaktır.

Ayrıca bulgular, gelecekte yapılacak olan araştırmalara kaynak teşkil edebileceği gibi, çırak eğitimi boyutunda alınacak kararlara veri oluşturacaktır.

Veri Toplama Araçları

Yaşanan Covid-19 krizi sebebiyle, aşağdaki veri toplama araçlarının tümü uzaktan uygulanacak biçimde belirlenmiştir:

- Online (e-posta ile) anket
- Online odak grup görüşmesi

Online (evrimii) Anket Uygulaması araştırmada temel olarak kullanılacak yöntem olup anketler e-posta yoluyla gönderilecek, doldurulduktan sonra e-posta yoluyla geri gelmesi sağlanacaktır.

Online Odak Grup Görüşmesi: Gündemi önceden belirlenmiş konuların bir moderatör tarafından yönetilerek ele alınan konuyla ilgili katılımcılardan veri toplama tekniğidir. İhtiyaç duyulması halinde bu yöntem uygulanabilecektir.

Ancak, uzaktan veri toplama araçlarıyla yeterli veriye erişilememesi halinde illerde görevlendirilecek kişiler aracılığıyla, basılı anket uygulaması yapılarak veri toplama yoluna gidilebilecektir. Bu kapsamda yüz yüze veri toplama bir erişim stratejisi olarak düşünölmektedir.

Araştırmada veri toplanacak 13 ildeki çalışma grubu ve uygulanacak veri toplama aracının dağılımı Tablo 3'de gösterilmiştir:

Tablo 3. Veri Toplama Araçlarının Hedef Kitleye Göre Dağılımı

Veri toplanacak kişiler	Veri toplama aracı	Alternatif veri toplama aracı	Kişi sayısı	Veri toplama formu
MEM Yöneticileri	E-posta ile anket	Odak grup	13 ilde bulunan 45 MEM Müdürü/Müdür Yrd.	FORM-MEM
MEM Öğretmenleri	E-posta ile anket	Odak grup	45 MEM'de bulunan tüm öğretmenler	FORM-ÖĞRT
ESOB	E-posta ile anket	Odak grup	13 ESOB yöneticisi (Başkan/Başkan Yrd.)	FORM-ESOB
Meslek Kuruluşları	E-posta ile anket	Odak grup	13 ilde bulunan 14 ESOB'a bağlı 1034 oda	FORM-ODA
İşletmeler	E-posta ile anket	Odak grup	45 MEM'e öğrenci gönderen 450 işletme (Her bir MEM'den 10	FORM-İşLT

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

			işletme anketi beklenmektedir.)	
--	--	--	------------------------------------	--

Bu gruplara yönelik olarak hazırlanan 5 anket formu ekte yer almaktadır (Ek-2)

Hazırlık Aşaması

MEB ve TESK ile Koordinasyon ve İşbirliği

Çalışma grubuna erişimde ve çalışma grubunun araştırmaya katılmasını sağlamada etkin rol oynayacakları düşünülerek, veri toplama çalışmalarının planlanmasında ve koordinasyonunda, Millî Eğitim Bakanlığı, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MEB/MTEGM) ve Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)'nin aktif desteği alınacaktır. Bu amaçla Program ekibinin, MEB MTEGM'yi ve TESK'i yapılacak çalışmanın detayı, çalışma takvimi ve çalışmayı yürütecek ekip hakkında bilgilendirmesi; MEB MTEGM'nin İl Millî Eğitim Müdürlükleri, TESK'in ise il esnaf teşkilatı (ESOB) ile gerekli koordinasyonu sağlayarak çalışmaya destek vermek üzere harekete geçirmesi beklenmektedir. Bu kapsamda ayrıca, programın aksamaması ve alan çalışması öncesi gerekli tüm yazışma, izin ve bilgilendirmelerin zamanında yapılabilmesi için program ekibinin MEB Program Koordinatörü ve TESK Program yetkilisi ile yakın işbirliği içinde çalışması gerekmektedir.

Anketlerin illere iletilmesinde MEB ve TESK'in kullanımı için hazırlanan iki üst yazı örneği Ek 3 ve Ek 4 de sunulmaktadır.

Hazırlanan veri toplama araçları alan uygulamasından önce uzman görüşüne sunulacaktır. Ayrıca online (e-posta) anketin Ankara'da, tüm hedef gruplardan toplamda en az 30 kişiye uygulanarak, geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılacaktır. Odak grup görüşmesinin teknolojik alt yapısı EDUSER'de denenecektir. Ankara örneğinde yapılacak pilot çalışma sonrasındaki önerilere göre anketler son şeklini alacaktır.

Anketlerin Uygulama Aşaması

Online (e-posta) Anket Uygulaması: Anket formunun uygulanmasında ihtiyaç duyulan araçlar hedef kitlenin e-posta adresleridir.

Millî Eğitim Bakanlığı, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından 13 ilde bulunan 45 MEM'e yazı yazılarak, yazı ekinde bulunan anketlerin

- Her bir MEM'deki MEM yöneticisi (45 kişi)
- Her bir MEM'de görevli tüm öğretmenler
- Her bir MEM'in çırak öğrencilerine pratik eğitim veren işletmeler (her bir MEM tarafından ulaşılabilecek en az 10 işletme olmak üzere yaklaşık 450 işletme)

tarafından doldurulması ve doldurulmuş formların toplanarak EDUSER'e gönderilmesi için MEM Müdürleri görevlendirilecektir.

TESK tarafından 13 ilde bulunan 14 Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğine (ESOB) yazı yazılarak, yazı ekinde bulunan anketlerin

- ESOB Yöneticileri (Yönetici tarafından doldurulmuş 1 ESOB anketi; toplam 14 ESOB)

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- ESOB'a bağlı odalar (Her bir oda tarafından doldurulmuş 1 anket; yaklaşık 1034 oda) tarafından doldurulması ve doldurulmuş formların TESK'e gönderilmesi ESOB'lardan talep edilecektir.

Anket uygulama yöntemi Tablo 4'te özetlenmektedir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Tablo 4. Anket uygulama yöntemi (özet)

Veri toplanacak kişiler	Veri toplama süreci	Kişi sayısı	E-posta anketi kapsamında veri toplama formu
MEM Müdürleri	<ul style="list-style-type: none">▼ MTEGM boş anket formunu e-posta ile MEM müdürlerine gönderecektir.▼ MEM müdürleri anketleri doldurarak e-posta ile EDUSER'den belirlenen irtibat kişisine gönderecektir.	13 ilde bulunan 45 MEM	FORM-MEM
MEM Öğretmenleri	<ul style="list-style-type: none">▼ MTEGM boş anket formunu e-posta ile MEM'lere gönderecektir.▼ MEM müdürleri anketleri e-posta ile öğretmenlerine iletacaktır.▼ Öğretmenler anketleri doldurarak e-posta ile EDUSER'den belirlenen irtibat kişisine gönderecektir.	Her bir MEM'de görev yapan tüm öğretmenler	FORM-ÖĞRT
Çırac öğrenci Çalıştıran İşletmeler	<ul style="list-style-type: none">▼ MTEGM boş anket formunu e-posta ile MEM'lere gönderecektir.▼ MEM'ler anketleri e-posta ile MEM'e çırac öğrenci gönderen işletmelere iletacaktır.▼ İşletmeler anketleri doldurarak e-posta ile MEM'lere gönderecektir.▼ MEM'ler dolu anketleri e-posta ile EDUSER'den belirlenen irtibat kişisine gönderecektir.	Her bir MEM'in en az 10 işletmeye form doldurtması beklenmektedir. (Toplam en az 450 form)	FORM-İŞLT
ESOB Başkanları	<ul style="list-style-type: none">▼ TESK boş anket formunu e-posta ile ESOB başkanlarına gönderecektir.▼ ESOB başkanları anketleri doldurarak e-posta ile TESK'e iletacaktır.▼ TESK dolu anketleri EDUSER'e gönderecektir.	13 ilde 14 ESOB yöneticisi	FORM-ESOB
Oda Başkanları	<ul style="list-style-type: none">▼ TESK boş anket formunu e-posta ile ESOB'a gönderecektir.▼ ESOB anketleri e-posta ile odalara iletacaktır.▼ Oda başkanları anketleri doldurarak e-posta ile ESOB'a gönderecektir.▼ ESOB dolu anketleri e-posta ile TESK'e gönderecektir.▼ TESK dolu anketleri EDUSER'e gönderecektir.	13 ilde 14 ESOB'a bağlı 1034 oda	FORM-ODA

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Online Odak Grup Görüşmesi: Gündemi önceden belirlenmiş konuların bir moderatör tarafından yönetilerek grup katılımcılarından ilgili soruya ilgili cevapları toplama şeklinde olacağı için, yapılması gerekenler şunlardır:

Görüşmeden önce:

- 1) Moderatörün belirlenmesi
- 2) Soruların hazırlanması
- 3) Grup katılımcılarıyla tarih, saat ve internet mecrası konusunda görüşülmesi
- 4) Kullanılacak internet mecrasının ve teknolojik alt yapının denenmesi (mecranın kayıt alma özelliği olmalıdır)

Görüşmeden Sonra:

- 1- Kayıtların toplanması ve düzenlenmesi
- 2- Kayıtların çözümlenmesi
- 3- Eşleştirme ve birleştirme işlemlerinin yapılması
- 4- Analiz için hazırlıkların yapılması

VERİ ANALİZİ ve SONUÇLAR

Veri analizi sürecinin temel amacı ham veriden anlam çıkarmaktır. Bu aşamada, “verilerin işlenmesi, verilerin görsel hale getirilmesi ve bulguların yorumlanması” süreçlerine uyulacaktır. Sahadan toplanacak olan nitel ve nicel veriler analiz edilecektir. Veri analizleri betimsel, ilişkisel ve çıkarımsal istatistikler kullanılarak yapılacaktır. Analiz sonuçları tablo ve grafiklerle gösterilecektir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Analiz sonuçlarına göre ele edilen bulgular, ilgili literatür desteğiyle tartışılacak ve yorumlanacaktır. Araştırma sonuçları bir değerlendirme raporu olarak sunulacaktır.

KAYNAKLAR

Creswell, J. W. & Plano Clark, V.L. (2007). Designing and conducting mixed methods research. Thousand Oaks, CA: Sage.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

**Türkiye’deki Mülteciler için Mali Yardım Programı Sekreterliği
Avrupa Komisyonu**

**Türkiye’de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Geçici Koruma
Altındaki (GKA) Suriyeliler ve Ev Sahibi Topulukların İstihdama
Erişimlerinin Kolaylaştırılması Programı (VET4JOB)**

**YENİ CORONA VİRÜSÜ (COVID-19) SALGINININ ÇIRAKLIK
EĞİTİMİ ÜZERİNDEKİ ETKİLERİNE YÖNELİK ALAN
ARAŞTIRMASI ÖNERİSİ**

ALAN ARAŞTIRMASI DAYANAK RAPORU

Haziran 2020, Ankara

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

İçindekiler

1. COVID-19 KRİZİ HANGİ ALANLARI ETKİLEDİ? KRİZ SONRASI BEKLENEN DEĞİŞİMLER NELERDİR?	3
2. COVID-19 KRİZİ AVRUPA ÜLKELERİNDEKİ ÇIRAKLIK EĞİTİMİNİ NASIL ETKİLEDİ? ÜLKELER NASIL BİR REAKSİYON GÖSTERMEKTEDİR?	5
2.1 Okul eğitimi:	5
2.1.1 Uzaktan eğitim	6
2.2 İş başı eğitimi	9
2.2.1 Faaliyetlerini durduran iş yerlerinde iş başı eğitimi	9
2.2.2 Faaliyetlerini sürdüren iş yerlerinde iş başı eğitimi:	9
2.3 Çıraklık sözleşmeleri ve ücretler	9
2.4 Değerlendirme ve sınav	10
2.5 Kurumsal çalışmalar	11
2.5.1 Merkezi çalışmalar ve destekler	11
2.5.2 Ulusal, uluslararası platformlar	11
2.5.3 İşbirlikleri	11
2.6 Alan araştırmaları	12
2.7 Pandemi sonrasına ilişkin planlar	17
2.8 Özet ve sonuç	18
3. COVID-19 KRİZİ TÜRKİYE'DEKİ ÇIRAKLIK EĞİTİMİNİ NASIL ETKİLEDİ? TÜRKİYE NASIL BİR REAKSİYON GÖSTERMEKTEDİR?	20
4. BU BİLGİLER İŞİĞİNDA NASIL BİR ARAŞTIRMA ÇERÇEVESİ ÖNERİLEBİLİR?	23
KAYNAKLAR	24
EKLER	25
EK-1.A-BİRLEŞİK KRALLIK HÜKÜMETİ TARAFINDAN COVID-19 KAPSAMINDA	27
ÇIRAKLAR, İŞVERENLER, EĞİTİM KURUMLARI, DEĞERLENDİRME KURULUŞLARI VE KALİTE GÜVENCE KURULUŞLARI İÇİN HAZIRLANAN REHBER	27
EK-1.B-UNESCO UZAKTAN EĞİTİM KAYNAK LİSTESİ	29
EK-1.C-UNEVOC TARAFINDAN DERLENEN AÇIK KAYNAK EĞİTİM PLATFORMLARI	33
EK-1.D-COVID-19 MÜCADELESİNDE AKTİF ROL ÜSTLENEN ULUSAL-ULUSLARARASI KURULUŞLAR LİSTESİ	36
EK-1.E-MESLEKİ EĞİTİM ALANINDA ONLINE EĞİTİM PLATFORMLARI	37
EK-1.F-GENİŞ KAPSAMLI ARAŞTIRMA ÇERÇEVESİ	40

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Bu rapor, Türkiye’de Kaliteli Çıraklık ve Mesleki Eğitim Yoluyla Geçici Koruma Altındaki (GKA) Suriyeliler ve Ev Sahibi Topulukların İstihdama Erişimlerinin Kolaylaştırılması Programı (VET4JOB) kapsamında hazırlanmış olup, Covid-19 pandemisinin¹ Program kapsamında verilecek çıraklık eğitim faaliyetlerine etkisini ve alınabilecek tedbirleri belirlemek amacıyla yapılacak alan araştırmasına temel oluşturmak üzere hazırlanmıştır.

Rapor, aşağıdaki bölümleri kapsamaktadır:

1. Covid-19 krizi hangi alanları etkiledi? Kriz sonrası beklenen değişimler nelerdir?
2. Covid-19 krizi Avrupa ülkelerindeki çıraklık eğitimini nasıl etkiledi? Ülkeler nasıl bir reaksiyon göstermektedir?
3. Covid-19 krizi Türkiye’deki çıraklık eğitimini nasıl etkiledi? Türkiye nasıl bir reaksiyon göstermektedir?
4. Bu bilgiler ışığında nasıl bir araştırma çerçevesi önerilebilir?

Covid-19 krizi ile bağlantılı olarak Türkiye’de çıraklık eğitimi konusunda yapılacak araştırma ve anket çalışmasının hangi boyutlarda ele alınması gerektiğini belirlemek için bir arka plan çalışmasının hazırlanmasının uygun olduğu düşünülmüştür. Arka plan çalışması aşağıda 1 ve 4 başlıkları arasında dört bölümde ele alınacaktır.

1. COVID-19 KRİZİ HANGİ ALANLARI ETKİLEDİ? KRİZ SONRASI BEKLENEN DEĞİŞİMLER NELERDİR?

Kriz kelimesi sözlükte, “güçlük ve tehlike içeren, zor ve önemli kararların verilmesini gerektiren dönem” olarak açıklanmaktadır. Çok çeşitli finansal, ekonomik, sosyal ve politik krizler yaşamın bir parçası olarak çeşitli dönemlerde ortaya çıkmakta, bunların bir kısmı küresel düzeyde yaşanmaktadır. Hafızalardaki en taze kriz muhtemelen büyük ekonomik etkilerle sonuçlanan 2008 Dünya Finansal Krizidir. Her kriz sonunda elde edilen deneyimler, hem sonraki krizlere hazırlıklı olmak hem de yeni krizlerle mücadele edebilmek açısından önemlidir.

Günümüzde birçok araştırmacı, Covid-19 krizini diğer krizlerle karşılaştırmaya yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar genel olarak 2008 finansal krizini referans alarak Covid-19 krizi ile aralarındaki benzerlikler ve farklılıklara değinmektedir. Benzerlikler arasında krizlerin genel özellikleri olan “beklenmedik şekilde ortaya çıkmak”, “belirsizlik”, “piyasalar üzerinde olumsuz etki”, “kompleks yapıda olmak” konuları yer almaktadır. Ekonomik çerçeveden bakıldığında Covid-19 krizi, bazı sektörleri (turizm ve seyahat, havayolları, perakende, otomotiv, lojistik vb.) 2008 krizine nazaran daha derinden etkilemiştir. Bazı sektörler ise (petrol ve gaz, finansal hizmetler, imalat, inşaat, sağlık vb.) benzer düzeyde etkilenmiştir.

Dünyadaki tüm devletler, insanlar ve toplumlar Covid-19 krizinden çok boyutlu olarak ve derinden etkilenmiştir. Pandeminin etki alanlarını aşağıdaki şekilde listelemek mümkündür:

- Sağlık
- İşletmeler ve ekonomi
- Eğitim
- Çalışma hayatı
- Sosyal yaşam ve alışkanlıklar

¹ Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) 11 Mart 2020 tarihinde Corona Virüsü kaynaklı Covid-19 salgınına pandemi statüsünde değerlendirmiştir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- İnsan hakları
- Politika

Yukarıda sıralanan tüm alanlar birbiri ile ilişki ve etkileşim içerisindedir. Bu raporda ele alınacak alan, “eğitim” ana alanı altında yer alan “çıraklık” eğitimidir.

Her kriz döneminde ve sonrasında, kriz öncesine benzemeyen ortam ve koşullar gelişir. Bu değişimler karşısında bireyler, işletmeler ve toplumun diğer kesimleri uyum süreci geçirirler. Elbette ki, kriz sonrası ortaya çıkacak durum için kesin yargılarda bulunmak mümkün değildir. Fakat geçmişte yaşanan krizlerden alınan derslere bakarak gelecekle ilgili bazı öngörüler oluşturmak mümkündür. Bu konuda dünya çapında çeşitli çalışmalar yapılmakta ve sonuçları açıklanmaktadır. Bu çalışmaların tamamını ele almak bu raporun kapsamı dışındadır. Ancak, özellikle *işletmeleri* ve *eğitimi* odak alan çalışmaların sonuçları hakkında kısa bilgi vermenin rapor kapsamındaki tartışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

McKinsey & Co. tarafından hazırlanan bir raporda, kriz sonrası dönemi şekillendirebilecek faktörler ve öngörüler şu şekilde açıklanmaktadır²:

- Krizle baş edebilme yeteneği ve refleksi işletmeler için en önemli rekabet faktörü haline gelebilir.
- Küresel tedarik zincirinde yaşanan büyük kırılmadan çıkarılan ders nedeniyle işletmelerin yerel ve ulusal tedarik kaynaklarına yönelmesi mümkündür.
- Tam zamanında üretim modelinin esnemesi ve stok yönetimi ve yedekleme sistemlerinin revizyonu gündeme gelebilir.
- “Temassız ekonomi” olarak adlandırılabilir yeni ekonomi düzeninde dijital ticaret, tele-tıp ve otomasyon alanlarında bir dönüm noktası yaşanması söz konusudur.
- Devletin destekler ve diğer önlemler aracılığıyla özel sektör alanına daha çok müdahale etmesi beklenebilir.
- Tüketicilerin harcama alışkanlıklarını değiştirmesi ve yeni krizler oluşabileceği endişesiyle tasarrufa yönelmesi, bireylerde sağlıkla ilgili farkındalığın artması beklenmektedir.
- Bu kriz dünya ölçeğinde topyekûn mücadeleyi tetiklemiş ve işbirliklerinin çok yönlü olabileceği ve olması gerektiği konusunu gözler önüne sermiştir.
- Her krizde olduğu üzere yaratıcılık ve yenilikçilik tetiklenmiştir. İletişimde yeni ve teknolojik araçlar kullanılmaya başlanmıştır (örneğin uzaktan çalışma, uzaktan eğitim).
- İşletmeler uzaktan çalışma modelleriyle operasyonları daha iyi yönetebilmiş ve esnek işgücünden faydalanması mümkün olmuştur. Özetle, iş yeri inovasyonu tetiklenmiştir.
- Biyoteknoloji ve aşı alanında birçok yeniliğe imza atılmış, bu alanlarda hızlı hareket etmeyi sağlayacak şekilde bürokrasi azaltılmıştır. Daha esnek ve etkin sağlık sistemlerinin oluşturulabileceği anlaşılmıştır.
- Kriz döneminde ve sonrasında bireyler, toplumlar ve hükümetler tarafından alınacak kararlara bağlı olarak ekonomik durgunluk, refah düzeyinde azalma, eşitsizliğin artması, katı sınır politikalarının uygulanması ve bürokrasinin artması gibi sonuçlar ortaya çıkabilir. Diğer bir pencereden bakıldığında inovasyon ve verimliliğin tetiklenmesi, sektörlerin krizlere dayanıklı hale gelmesi, daha iyi devlet politikaları yapılması ve küresel ilişkilerin ve bağların yeni bir nitelik kazanması sonuçları oluşabilir.
- Bu sonuçların hepsi kaçınılmaz durumlardır ve muhtemelen bunların bir karması meydana gelecektir. Bireyler, kurumlar, işletmeler ve hükümetlerin seçimleri ve kararları bu karmanın yapısını belirleyecektir.

² K.Sineader, S.Singhal “The future is not what it used to be”, Nisan 2020

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

2. COVID-19 KRİZİ AVRUPA ÜLKELERİNDEKİ ÇIRAKLIK EĞİTİMİNİ NASIL ETKİLEDİ? ÜLKELER NASIL BİR REAKSİYON GÖSTERMEKTEDİR?

Covid-19 krizi İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana ilk kez okulların, işletmelerin ve tüm kurumların eş zamanlı olarak kilitlendiği bir sürece yol açmıştır. Bu süreçte etkilenen taraflar; öğrenciler, öğretmenler, aileler ve iş yeri sahipleridir. Sınavların ertelenmesi, spor etkinliklerinin ertelenmesi hatta mezuniyetlerin ertelenmesi, öğrenciler ve aileleri üzerinde ekonomik ve psikolojik etkiler yaratmıştır. CEDEFOP³ tarafından hazırlanan 20 Nisan 2020 tarihli rapora⁴ göre Avrupa Birliği ülkelerinin tamamında çırakların⁵ eğitim gördüğü okullar kapanmış olup açılışla ilgili herhangi bir tarih belirlenmemiştir. Hem okul bazlı hem de iş yeri bazlı eğitime ara verilmiştir. Raporda yer alan konular aşağıda genel olarak özetlenmektedir. Bunların dışında ülkelere özel uygulamalar mevcuttur.

- Tüm ülkeler okulların ve işletmelerin kapalı olduğu süre içinde eğitimin aksamaması için önlem almakta ve uzaktan eğitim uygulaması yapmaktadır. İşletmelerle yapılan çıraklık sözleşmelerinin geçerliliğinin devam etmesi sağlanmaktadır. Bunun için uzaktan proje yürütme sistemleri ve hükümet teşvikleri uygulanmaktadır. Öğrencilerin yıl kaybetmemesi ve zamanında mezun olabilmesi için bireye özel programlar yapılmaktadır. Yine aynı amaçla (yıl kaybetmemek ve zamanında mezun olmak) yılsonu sınavlarının nasıl yapılacağı konusu üzerinde çalışılmakta, en kötü senaryo olarak değerlendirme çalışmalarının ertelenmesi düşünülmektedir.
- Uzaktan eğitim bütünlükten uzaktır, okulların ve öğretmenlerin e-becerilerine ve sektörler göre değişmektedir. Öğrenme amacının yanı sıra iletişim ve öğrencilerle teması kaybetmemek amacı güdülmektedir. Bazı ülkeler sanal sınav/değerlendirme yapmayı düşünmektedir.
- Eğitimin devamlılığı konusunda öğretmenler ve okul-işletme arasındaki işbirliği kritik rol oynamaktadır. İşletme eğitiminin devam ettiği bazı durumlarda okul ve işletme birlikte çalışarak işletmede okul derslerinin telafi edilmesi için yöntemler geliştirmektedir.
- Tüm ülkelerde okullarla ilgili ortak uygulama (okulu kapatma) varken işletmeler açısından farklılıklar bulunmaktadır ve bu farklar sektörler göre değişmektedir. Okuldaki eğitimin durması işletmedeki eğitimin durması anlamını taşımamakla birlikte sektörler göre değişik durumlar ortaya çıkmaktadır. Örneğin sağlık, gıda, inşaat sektörlerinde sağlık ve güvenlik tedbirleri alındığı sürece faaliyetler devam etmekte dolayısıyla çıraklar iş yeri eğitimine devam etmektedir. Restoran, spor ve zindelik, turizm gibi dalları kapsayan sektörlerde ise faaliyetlerin durması nedeniyle çırakların eğitimi kesintiye uğramıştır.
- İş yeri sözleşmeleriyle ilgili olarak en temel fark iş kanununa dayalı sözleşmelerle çalışan çıraklar ve iş kanununa dayalı olmayıp, çıraklık ücretleri devlet tarafından sağlanan çıraklar arasında görülmektedir.

Yukarıdaki temel konuların yanı sıra ülkelerin geliştirdiği çeşitli uygulamalar aşağıda açıklanmaktadır. Ayrıca Birleşik Krallıkta yapılan tüm uygulamaları bir araya getiren rehber dokümanın kapsamı ekte verilmektedir (EK-1.A).

2.1 Okul eğitimi:

Ülkelerin okul eğitimi ile ilgili tedbirleri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

³ European Centre for the Development of Vocational Training

⁴ Syntesis Report: How are European countries managing apprenticeships to respond to the COVID-19 crisis? CDEFOP 5 April 2020

⁵ Çırak ve öğrenci kelimeleri birbirlerinin yerine geçecek şekilde kullanılmıştır.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Karantina dönemi boyunca tam zamanlı olarak uzaktan teorik eğitim, karantina sonunda ise tam zamanlı iş yeri eğitimi yapılması konusunda iş yerleri ile anlaşma yapmak. Bu seçenek, faaliyetlerini durdurmuş veya durdurmamış olan tüm işletmeler için geçerlidir.
- Öğrenci, okul öğretmeni ve iş yerindeki mesleki eğitmenin bir araya geldiği uzaktan eğitim araçlarını kullanmak⁶. Bu araçların görev verme ve öğrenmeyi ölçme yönünden oldukça verimli olduğu görülmüştür.
- Evinde yeterli teçhizat bulunmayan öğrencilerin uzaktan okul eğitimini işyerlerinde almasını sağlamak.
- Çırakların iş başı eğitimi sırasında uzaktan okul eğitimine katılabilmesine imkân tanımak.
- Bazı işyerleri tarafından uzaktan izlenebilecek ve iş yeri eğitimine katkı sağlayabilecek pratik eğitim videoları hazırlamak.
- Uzaktan eğitimleri gece saatlerinde yapmak.
- Gruplara yönelik webinarler düzenlemek.
- Özellikle değerlendirmenin son aşamasına gelmiş olan çıraklar ve uzaktan eğitim imkânı olmayan öğrencilere öğretmen-öğrenci arasında yapılan bireysel telefon görüşmeleriyle destek vermek.

2.1.1 Uzaktan eğitim

UNESCO verilerine göre Covid-19 nedeniyle 153 ülkede eğitimi kesintiye uğrayan öğrenci sayısı 23 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla 1.198.530.172 olup, bu rakam toplam öğrenci sayısının %68,5'ini oluşturmaktadır⁷. Bu süreçte uzaktan eğitime çok hızlı bir geçiş yaşandığı görülmüştür. Bu hızlı geçiş hâlihazırdaki teknolojik altyapı (donanım ve uygulamalar) sayesinde olmuştur. Geçişin hızlı olması insanların dijital araç kullanım becerilerinin gelişmiş olduğunu veya bu konudaki gelişime açık olduğunu göstermektedir. Dijital gelişmelerin yaşamın her alanını etkilediği ve şekillendirdiği günümüzde bu eğilim olumlu ve önemlidir. Raporun, saha çalışmaları bölümünde görüleceği üzere başta ILO ve UNESCO olmak üzere uluslararası birçok kuruluşun yaptığı araştırmalara göre bu konuda bazı sıkıntılar da yaşanmaktadır. Bu sıkıntılar aşağıda sıralanmıştır:

- Öğretmenlerin online eğitim vermek konusunda yeterli donanıma ve tecrübeye sahip olmamaları
- Teknik eğitim müfredatını online ortama taşımının güçlüğü
- İnternet ve bilgi-iletişim donanımına erişim güçlüğü, donanım kullanım becerilerinin eksikliği

NewYork Times⁸ tarafından yapılan araştırmada ise öğretmenler şu kaygıları dile getirmiştir.

- Öğrencinin kaçınıcı sınıfta olduğu, mizacı, dersin niteliği, internet bağlantısının hızı ve kullanıcı ara yüzü gibi eğitim kalitesini etkileyen birçok faktör mevcuttur.
- Canlı soru sorma seansları veya grup çalışmaları yapmak mümkündür ancak öğrencilerle birebir yüz yüze görüşmenin gerektiği durumlar için bir çözüm yolu bulunmalıdır.
- Evden eğitim veren öğretmenlerin evde eğitim alan çocuklarının olması nedeniyle zaman planlanmasında zorluk yaşanmaktadır.
- Her evde birden fazla öğrencinin kullanabileceği sayıda tablet veya bilgisayar bulunmamaktadır.
- Uzun süre ekran başında kalmak zararlı olabilir.
- Evde kalan çocukların sosyal becerilerinin, tartışma ve uzlaşma becerilerinin gelişmesi engellenmektedir.
- Her evde aynı teknolojik imkânların bulunmaması nedeniyle dijital uçurum büyüyebilir.
- Her öğretmen online müfredat hazırlamak konusunda aynı düzeyde beceri sahibi değildir.
- Her çocuğun motivasyonu ve öz disiplin anlayışı farklıdır.

⁶ Video demoları, özel uygulamalar (uygulamalar) ve web sayfaları kullanılmaktadır.

⁷ <https://en.unesco.org/>

⁸ NewYork Times, 30 Mart 2020

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Özel ilgi gerektiren çocuklar için sanal eğitimin farklı zorlukları bulunmaktadır.

Uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları çeşitli platformlarda tartışılmaktadır. Sayılan nedenlerden dolayı eğitimde kalite standardının sağlanamaması riski vardır. Bununla birlikte Covid-19 krizi online öğrenme ve dijital becerilerin önemini ortaya koymuş ve bu öğrenme düzeninin sahip olduğu esnekliğin gelecekte daha yaygın kullanılabileceğini göstermiştir. Dijital araçlar sadece öğrenme ve öğretme amacıyla değil, iletişim kurma açısından da önemli bir rol üstlenmiştir. Bu nedenle uzaktan eğitim önemli bir politika alanı haline gelmiştir. Bu alanda faaliyet gösteren başta UNESCO olmak üzere birçok kuruluş çalışmalar yapmakta, uzaktan eğitimin geleceğini tartışmakta, deneyim paylaşımını kolaylaştırmakta ve kullanılabilecek kaynaklar konusunda tavsiyelerde bulunmaktadır. Bu amaçla UNESCO-UNEVOC⁹ tarafından TVeT (Teknik ve Mesleki e-Eğitim) başlıklı bir tartışma forumu oluşturulmuştur¹⁰. Bu foruma üyelik tüm bireylere açık olup bilgi ve deneyim alışverişi sağlayan bu platformu izlemek ve tartışmalarda yer almak mümkündür.

UNESCO, uzaktan eğitim amacıyla kullanılabilecek kaynakları derleyerek bir başvuru sayfası hazırlamıştır¹¹. Bu sayfada yer alan kaynaklar aşağıdaki başlıklar altında sınıflandırılmıştır:

- Psiko-sosyal destek
- Dijital eğitim sistemleri
- Çevrim dışı özelliği olan sistemler
- Kitlesel açık eğitim platformları
- Kendi kendine öğrenim araçları
- Mobil okuma uygulamaları
- Öğretmenler için dijital içerik hazırlama araçları
- Diğer kaynaklar

Görüldüğü üzere UNESCO kapsamlı bir kaynak taraması yaparak uzaktan eğitimle ilgili çalışma yapanların kullanımına sunmuştur. Yukarıda sıralanan başlıklar altındaki kaynakları gösteren liste ekte verilmektedir (EK-1.B).

UNESCO ayrıca Covid-19 pandemisinin eğitimle ilgili boyutlarını tartışmak üzere haftalık webinerler¹² düzenlemektedir.

UNEVOC açık eğitim kaynakları hakkında bilgi veren bir platform oluşturmuştur¹³. Bu platformda yer alan kaynakların listesi ekte verilmektedir (EK-1.C).

- Covid-19 krizinin çalışma hayatını yakından etkilemesi nedeniyle politika ve tartışma platformlarında aktif olarak yer alan kuruluşlardan bir tanesi doğal olarak ILO'dur. ILO, 2020 yılı Nisan ayında yayınladığı politika belgesinde¹⁴ uzaktan ve online eğitim konusunu ele almaktadır. Politika belgesinde pandemi nedeniyle gündeme gelen uzaktan eğitim konusunu acil bir müdahale eylemi olarak değerlendirmekte ve krizin daha esnek ve yenilikçi eğitim yöntemleri konusunda bir fırsat oluşturduğu belirtilmektedir. Ancak, özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerde uzaktan ve online eğitimi engelleyebilecek birçok faktör mevcuttur. Bunlar arasında altyapı ve kurumsal kapasite eksikliği ve öğretmenlerin yeni öğretme ve öğrenme teknikleri konusundaki zayıflıkları sayılabilir. Dijital ayrımı (digital divide) daha belirgin hale getirecek bu faktörlere ilaveten özellikle kadınlar ve kızları etkileyen sosyo-ekonomik ve

⁹ International Centre for Technical and Vocational Education and Training

¹⁰ <https://unevoc.unesco.org/home/TVET+Forum/>

¹¹ <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

¹² <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/webinars>

¹³ <https://unevoc.unesco.org/home/Open%20Educational%20Resources%20in%20TVET>

¹⁴ ILO Policy Brief, April 2020

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

kültürel faktörler de mevcuttur. ILO politika belgesinde AB Komisyonu tarafından yapılan araştırmaya referansla, online eğitimlerin çoğunun teorik bilgilere odaklandığı, nadiren farklı mesleklerin ihtiyaç duyduğu pratik becerilerin adım adım komutlar içeren videolarla aktarıldığı belirtilmektedir. Mevcut kısa vadeli çözüm sonrasında oluşturulacak uzun vadeli stratejide aşağıdaki konuların dikkate alınması çok önemlidir:

- Dijital altyapı, araç ve modern teknolojilere evrensel düzeyde erişimi sağlamak için insan kaynakları ve finansal kaynaklar harekete geçirilmelidir.
- Okul yöneticileri, öğretmenler, iş yeri eğitimcileri ve öğrencilerin eğitime ve desteğe ihtiyacı vardır.
- Okulların eğitim ve öğrenme modellerini dijital kaynak ve araçlardan en iyi şekilde faydalanmak üzere revize etmeleri gerekmektedir.
- Dezavantajlı grupları kapsayıcı modeller geliştirilmelidir.
- Uzaktan temel, istihdam edilebilirlik ve girişimcilik becerilerini geliştirecek çözümler bulunmalıdır.
- Uzaktan öğrenmenin tanınması ve geçerli sayılması konusu ele alınmalıdır.
- İlgili taraflar arası sosyal diyalog güçlendirilmelidir.

ILO web sayfalarında aşağıdaki konularda hangi kaynaklara ulaşılabileceği açıklanmaktadır¹⁵:

- Online eğitimde kullanılacak dijital araçlar nelerdir?
- Online eğitim sistemleri (örneğin Zoom) kurulumu nasıl yapılır?
- Mesleki eğitim öğretmenlerinin online eğitim konusunda katılabileceği kurslar nelerdir?
- Öğretmenlerin profesyonel gelişimi ile ilgili açık platformlar ve ağlar nelerdir?
- Temel iş becerileriyle ilgili online eğitimler nelerdir (dijital beceriler, iletişim becerileri vb.)?
- Sağlık sektörüyle ilgili becerileri geliştirmeye yönelik platformlar nelerdir?
- Kariyer danışmanlığı alınabilecek platformlar nelerdir?
- Çeşitli ülkelerin Covid-19'la ilgili mesleki eğitim tedbirleri hakkında bilgi alınabilecek platformlar nelerdir?
- Meslek okulu yöneticileri hangi platformlardan faydalanabilir?
- Online eğitim konusunda mesleki eğitim öğretmenlerine yönelik geliştirme programları nelerdir?

OBESSU (Organizing Bureau of European School Students Unions) tüm üyelerine danışarak hazırladığı bildirmede, Covid-19 sonrası uygulanan uzaktan eğitimle ilgili olarak aşağıdaki konulara değinmektedir:

- Eğitimlerin bir standardı yoktur ve milli eğitim bakanlıklarının açıklayıcı rehberleri bulunmamaktadır.
- Öğretmenler aşırı yük altına girmiş olup kendilerine eğitim verilmemesinden şikâyetçidir. Öğretmenlerin online becerilerinin geliştirilmesi için yatırım yapılmalıdır.
- Değerlendirmenin nasıl yapılacağına ilişkin rehberler hazırlanmalıdır.
- Öğretmenlerin bilgi ve deneyim paylaşımı yapması kolaylaştırılmalıdır.
- Gelecekle ilgili kararlarda öğrencilerin görüşleri alınmalıdır.
- “Önceki öğrenmenin tanınması” aşamasına gelindiğinde, iş başında pratik eğitimin yapılamamasının bedelini öğrenciler ödememelidir.

Bildirmede ayrıca, eğitim kurumlarının uzaktan eğitime hazırlıklı olmadığı belirtilerek, Covid-19'un neden olduğu bu geçiş döneminin yeni online platformları denemek, eğitim modellerini, öğrenme

¹⁵ ILO Notes (2020): “Resources for TVET Managers and Policy-Makers”, “Resources for Students/Apprentices/Learners/Trainees”, “Resources for TVET Teachers and Trainers”

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

çıktılarını ve değerlendirme metotlarını gözden geçirmek için bir fırsat sunduğu ifade edilmektedir. Bildirge şu ifade ile son bulmaktadır: “Kriz bize teknolojinin, sınıf eğitimi ve yüz-yüze iletişimin yerini dolduramayacağını ve öğretme ve öğrenmenin sosyal değerinin kaybolmayacağını göstermiştir.”

Yukarıdaki açıklamalardan görüldüğü üzere uluslararası platformlarda, Covid-19 krizine acil durum refleksi olarak uygulamaya geçirilen uzaktan eğitimin, eğitim sistemi için bir yenilik fırsatı doğurduğu fakat beraberinde çözülmesi gereken sorunlar yaşandığı ve yaşanacağı gibi konular ele alınmaktadır.

2.2 İş başı eğitimi

2.2.1 Faaliyetlerini durduran iş yerlerinde iş başı eğitimi

Bu konudaki uygulamalar ülkeden ülkeye farklılık göstermekte olup ülkelerin mevzuatı doğrultusunda işlem yapılmaktadır.

- Çırakların, “burslu öğrenci” statüsünde olduğu ülkelerde okullar kapalı olduğu sürece çıraklar iş yerlerine gitmemektedir.
- Bazı ülkelerde işletmelerin mevzuat nedeniyle zorunlu olarak kapanmasından dolayı çıraklar geçici olarak işten çıkarılmış veya sözleşmeleri askıya alınmıştır.
- Bazı ülkelerde iş sözleşmesinin sonlanması, iş yeri eğitiminin de sonlanması anlamına gelmektedir. Bu durumda iş başı bileşeni tamamlanmadan öğrenme çıktılarının sağlanıp sağlanmadığını değerlendirme aşamasına geçmek konusundaki karar okul tarafından verilmektedir. Bazı durumlarda öğrencinin başka bir işletmeye yerleştirilmesi mümkün olmaktadır.
- Kapanan işletmelerin çıraklara evde çalışılmak üzere proje ödevleri vermesi şeklinde yenilikçi uygulamalar vardır. Projelerin konusu işletme yeniden açıldıktan sonraki faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik olarak seçilmektedir.
- Kanunen eğitim sonu değerlendirme yapılmadığı takdirde, eğitim süresinin uzatılmasının mümkün olmadığı ülkelerde geçici bir uygulama olarak iş yeri eğitim sözleşmelerinin süresi uzatılmaktadır.

2.2.2 Faaliyetlerini sürdüren iş yerlerinde iş başı eğitimi:

Faaliyetleri devam eden işletmelerde ilgili taraflar sağlık ve güvenlik yönünden bir tehdit görmüyorsa eğitim devam etmektedir. Aksi takdirde eğitime ara verilmektedir.

- İş başı eğitimde sosyal mesafe kuralı uygulanmaktadır.
- Bazı ülkelerde aileler çocukların eğitime katılmasına izin vermemektedir. Bu durumda iş yeri eğitimcileri uzaktan yürütülebilecek proje ödevleri vermektedir. Bu şekilde değerlendirme süreci de etkilenmemektedir. Pratik eğitimin ertelenmesi seçeneği de mevcuttur.
- Bazı ülkelerde eğitimin devamı işletmenin ve okulun onayına, bazılarında ise tüm tarafların onayına bağlıdır. Ülkelerin bir kısmında öğrencilerin diğer çalışanlar gibi tam zamanlı olarak işletmede bulunması gerekmektedir.
- Bilgi teknolojileri konusunda eğitim gören çıraklar evden çalışmaktadır.

2.3 Çıraklık sözleşmeleri ve ücretler

Genel olarak sözleşmesi sonlandırılmayan çırakların ödemeleri devam etmektedir. İş yeri sözleşmeleriyle ilgili olarak en temel fark, iş kanununa dayalı sözleşmelerle çalışan çıraklar ve iş kanununa bağlı olmayanlar arasında görülmektedir. İkinci gruptakiler, devlet desteğinden faydalanmaya devam etmektedir. Birinci gruba giren ülkelerde, her ülkede farklı olmak üzere şu uygulamalar göze çarpmaktadır:

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- İşletme faaliyetleri devam etmiyorsa işletme çıraklara %100 oranında ücret ödemekte (şimdilik maksimum 6 ay için) ve bu ödemeyi devletten geri almaktadır (Avusturya).
- Çıraklara geçici işsizlik statüsünde ödeme yapılmaktadır (Belçika). İşyeri güvenliğinin sağlanamadığı durumlarda çıraklar işe gitmemekte ve kendilerine ödeme yapılmamaktadır (Belçika/diğer eyaletler).
- Eğitim süresinin azalma miktarıyla orantılı olarak çıraklara yapılan ödeme miktarı düşürülmektedir (Almanya).
- Bazı sektörlerde mecburen işten çıkarılan çıraklar işsizlik ücreti almaktadır (İrlanda).
- Covid-19'dan olumsuz etkilenen işletmelere, çıraklara yaptıkları ödemelerin %60-90'ı oranında devlet desteği verilmektedir (Litvanya).
- İşyeri eğitimini askıya alan işletmeler çıraklara ödeme yapmaya devam etmekte, bunun için işletmelere devlet desteği sağlanmaktadır (Polonya).
- Sözleşmenin geçici olarak sonlandırılması durumunda çıraklara asgari ücretin %75'i kadar işsizlik ödemesi yapılmaktadır (Romanya).
- Faaliyeti durdurulan işletmede çalışan çırakla işletme arasında bir sözleşme varsa, bu sözleşme geçici olarak durdurulmakta fakat eğitim devam etmektedir. Bu durumda ödeme yapılmamaktadır (İsveç).
- İş yeri kapanan çırak, 12 hafta içerisinde başka bir işletmeye yerleştirilmektedir (Birleşik Krallık).

İkinci gruba dâhil ülkelerde (iş kanununa tabi olmayan iş yeri çıraklık eğitimi) başlatılan uygulamalar aşağıda özetlenmiştir:

- İşletmeler tarafından çıraklara ödeme yapılmamakta fakat hükümet burs vermeye devam etmektedir (Malta).
- Eğitimin kesilmesi mücbir sebebe dayandığından, burs ödemesi devam etmekte, yol, iaşe ve ibate harcamaları belge karşılığı ödenmektedir (Portekiz).
- Çıraklar sözleşmeli öğrenci statüsünde oldukları için eğitimin kesintide olduğu süre boyunca her hangi bir ödeme yapılmamaktadır (Slovenya).

2.4 Değerlendirme ve sınav

Birçok ülke henüz değerlendirme ve sınavların nasıl yapılacağı konusunda kesin bir karara varmamıştır. Bazı ülkeler uzaktan sınav kararı almış olmakla birlikte bunun nasıl yapılacağı konusu kesinlik kazanmamıştır. Bazı ülkelerde sınavlar ertelenmiş, bazı ülkeler ise nasıl ve ne zaman yapılacağını belirlememiş olmakla birlikte sınavları bu yıl içinde gerçekleştirme kararı almıştır. Mezuniyet aşamasında olup uygulamalı sınava girmesi gereken çırakların durumu önemli bir sorun teşkil etmektedir. Aşağıda çeşitli ülkelerin uygulamaları özetlenmektedir:

- Covid-19 nedeniyle değerlendirmeye alınamayan çırakların değerlendirme takvimleri revize edilecektir. Mümkün olan durumlarda uzaktan değerlendirme uygulaması yapılacaktır (Birleşik Krallık).
- Haziran ayına kadar sınav yapılmayacaktır. Yaz dönemi sınavları 16-19 Haziran 2020 tarihlerine ertelenmiştir. İlkbahar dönemi için sınav kaydı yaptıran öğrencilerin sınavları sonbahara ertelenmiştir. Haziran ayından itibaren telafi sınavları yapılacaktır (Almanya).
- Tüm mezuniyet sınavları ertelenmiştir (Romanya).
- Mezuniyet sınavları iptal edilmiş olup, not ortalaması üzerinden değerlendirme yapılacaktır (Litvanya).

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Her öğrenci için bireysel yetenek gelişim planı hazırlanmaktadır. İş yerinde değerlendirme yapmak mümkün değilse, iş yeri benzeri öğrenme ortamlarında değerlendirme yapılacaktır. Bu ortamların mesleki becerilerin değerlendirilmesi açısından gerçek iş yeri ortamlarına çok yakın özellikte olması gerekmektedir. Bu tür ortamların bulunamaması durumunda sınavlar ertelenecektir (Finlandiya).
- Bu yıl mezun olmayı hedefleyen öğrencilerin en geç 15 Eylül 2020 tarihinde mezun olması için gerekli sınavların yapılması sağlanacaktır (İzlanda).
- Pandeminin neden olduğu eğitim kesintisine rağmen öğrenciler bu yaz diplomalarını alacak ve mezun olacaklardır. Böylece işe girdiklerinde bir “kriz damgası” taşımayacaklardır. Teorik final sınavı yapılmayacak, bunun yerine bugüne kadar alınan notlar değerlendirilecektir. Pratik sınav yapılacaktır. İş yerlerinin sağlık ve güvenlik yönünden azami tedbir alması sağlanacaktır (İsviçre).

2.5 Kurumsal çalışmalar

2.5.1 Merkezi çalışmalar ve destekler

Bazı ülkeler Covid-19 kaynaklı krizi iyi yönetebilmek için merkezi yapılar oluşturmaktadır. Bu ülkelerden alınan örnekler aşağıda sayılmaktadır:

- Belçika’da sınav ve mezuniyet konuları da dâhil olmak üzere çıraklık eğitimi konusunda çalışmak ve öneriler geliştirmek üzere okul temsilcileri, sosyal taraflar ve eğitim uzmanlarından oluşan bir çalışma grubu kurulmuş olup Milli Eğitim Bakanlığı bu grupta yakın temas içindedir.
- Finlandiya’da Milli Eğitim Bakanlığı ve Ulusal Eğitim Ajansı birlikte çalışarak webinar ve eğitim materyalleri hazırlamaktadır. Sıkça sorulan soruları yayınlanmaktadır.
- Fransa Çalışma Bakanlığı sıkça sorulan soruları yayınlamaktadır.
- Almanya Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği sıkça sorulan soruları yayınlamaktadır.
- Hollanda’da resmi bilgiler Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı tarafından açıklanmaktadır.
- İrlanda’da Eğitim ve Beceriler Bakanlığının liderliğinde bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Grubun öncelikli görevi çıraklık eğitiminin ve değerlendirme süreçlerinin kesintiye uğramaması için gerekli adımları belirlemektir.
- Portekiz’de Covid-19 sürecinde çıraklık konusunda alınan tüm kararlar ve yaşanan gelişmelere ilişkin bilgi, İstihdam ve Mesleki Eğitim Kurumu tarafından online olarak açıklanmaktadır. Ayrıca rehber dokümanlar ve sıkça sorulan sorular yayınlanmaktadır.
- İngiltere’de Eğitim ve Becerileri Fonlama Ajansı (ESFA) Covid-19 kesintisine rağmen çırakların mümkün mertebe çıraklık programlarına devam etmeleri ve mezun olmaları için gerekli tedbirler almakta ve okullara bu zor süreci yenebilmeleri için destek sağlamaktadır.

2.5.2 Ulusal, uluslararası platformlar

Gerek ülke düzeyinde gerekse uluslararası düzeyde örgütlenmiş birçok kuruluş Covid-19 sürecinde araştırma çalışmaları yapmakta, iyi uygulama örnekleri dâhil bilgi paylaşımı yapmaktadır. Çıraklık eğitimi, bu kuruluşların bir kısmının faaliyet alanının tamamını bir kısmının ise önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bu nedenle bu kuruluşlar Covid-19 öncesi dönemde olduğu gibi sonrası dönemde de çıraklık eğitimi alanında aktif bir rol üstlenmeye devam edecektir. Bu kuruluşların listesi ekte verilmiştir (EK-1.D). Ancak listede yazılanların dışında çok sayıda daha kuruluş mevcut olup hepsinin listelenmesi pratik açıdan uygun olmadığından çalışma sırasında incelenen kaynaklarda en fazla adı geçen kuruluşlara yer verilmiştir.

2.5.3 İşbirlikleri

Covid-19 krizi, çıraklık eğitimi ile ilgili taraflar arasında işbirliğini arttırmış ve yeni işbirlikleri kurulmasını tetiklemiştir. Örneğin teknoloji firmaları uzaktan eğitimi mümkün kılan çözümleriyle önemli bir aktör haline gelirken, eğitim camiası ile işbirliği yapmasının kaçınılmaz olduğu anlaşılmıştır. Diğer taraftan

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

öğretmen-öğretmen, öğretmen-okul, okul-okul arası işbirlikleri ile bilgi ve deneyim paylaşımının yoğunlaştığı görölmektedir. Okul öğretmeni ile iş yerindeki usta öğreticinin birbirleriyle daha yakın çalışması gerektiği anlaşılmıştır. Bölüm 2.5.2'de sayılan platformlar işbirliklerini kolaylaştırmaktadır.

2.6 Alan araştırmaları

Covid-19 sürecinde eğitim alanında çeşitli ölkelerde geliştirilen stratejiler ve kullanılan araçlarla, bu ölkelerde oluşan bilgi ve deneyim birikimini ortaya çıkarmak ve paylaşmak üzere çeşitli kurumlar tarafından araştırma çalışmaları yürütölmektedir. Karar vericiler, sosyal ortaklar, eğitimciler ve diğer mesleki eğitim paydaşlarının geçiş dönemi eğitim ve öğrenim süreçlerini verimli bir şekilde yönetebilmeleri için bu bilgi ve deneyim birikiminden faydalanmaları önemlidir. Böylece pandeminin mesleki eğitim sistemi üzerindeki etkilerini kontrol altına almaları ve esneklik ve dayanıklılık yeteneklerini geliştirmeleri mümkün olabilir.

Bu araştırmalardan bir tanesi **ILO, UNESCO ve WBG** (World Bank Group) tarafından 3 Nisan-15 Mayıs 2020 tarihleri arasında anket çalışması olarak gerçekleştirilmiştir. Anketin hedef kitlesi mesleki eğitim veren kurumlar, karar vericiler ve sosyal ortaklardır. 23 Nisan 2020, tarihi itibarıyla anketlere 80 ölkeden 355 cevap alınmıştır. Kırk sorudan oluşan ankette, pandeminin mesleki eğitim üzerindeki etkileri aşağıdaki çerçevede araştırılmıştır.

- Mesleki eğitimde kesinti yaşanması
- İşletmelerin kapanmasının çıraklık eğitime etkisi
- Öğrencilerin ve eğitimcilerin nasıl etkilendiği
- Sertifika sınavlarının kesintiye uğraması
- Çırakların iş yerinde kazanılabilecekleri becerilerin nasıl telafi edileceği
- Pandemi öncesi uzaktan eğitim deneyimi
- Pandemi sırasında kullanılan eğitim araçları
- Uzaktan eğitim verilmesinin/verilmemesinin nedenleri
- Sağlık ve güvenlik konusunda alınan tedbirler
- Göçmenlerin uzaktan eğitime katılabilme durumu
- Kurumun uzaktan eğitim amacıyla ne tür kaynakları harekete geçirdiği
- Mevcut/yeni öğrencilere yönelik uzaktan eğitim programları
- Pandemi öncesinde okulun sahip olduğu risk stratejisi
- Uzaktan eğitim uygulaması sonucu elde edilen deneyim
- Uzaktan eğitimin önündeki engeller
- Uzaktan eğitim konusunda eğitimcilerle sağlanan destekler
- Öğretmenler için hazırlanan rehber dokümanlar ve diğer destekler
- Pandemi döneminde çıraklık eğitime ilişkin devlet politikası
- İşletmelere uzaktan eğitimi kolaylaştırmaya yönelik destek sağlanması

Araştırmanın erken sonuçlarına göre (23 Nisan 2020 tarihi itibarıyla) meslek okullarının %92'si tamamen kapanmıştır. Anketi cevaplayanların %55'i tamamen uzaktan eğitime geçildiğini bildirmiştir. Uzaktan eğitime geçmeme nedeni olarak altyapı eksikliği, eğitimcilerde ve öğrencilerde yeterli dijital becerilerin olmaması, pratik eğitimin uzaktan verilmesinin zorluğu, çok ani olan kriz karşısında hazırlık zamanı bulunmaması gibi nedenler sayılmıştır. Bazı ölkeler sağlık tedbirlerini alarak iş yeri bazlı yüz-yüze eğitime devam etmektedir. Pratik becerilerin uzaktan eğitimle verilmesine yönelik örnekler arasında video konferansı ve simülatör ve sanal gerçeklik araçlarının kullanılması, tasarım, bilgi teknolojileri gibi dallarda okuyan öğrencilere dönem sonu ödevi verilmesi, vaka çalışması, rol oynama ve problem analizi yöntemlerinin kullanılması, teknokartların ve diyagramların çizdirilmesi gibi uygulamalar açıklanmıştır. Uzaktan eğitimden mevcut öğrenciler yararlanmaktadır. Birçok ölkede sağlık alanında beceriler kazandırmaya yönelik uzaktan eğitim başlatılmıştır. Anketlerde uzaktan eğitim

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

pedagojisinin ve öğretmenler için akranlar arası öğrenimin önemi vurgulanmıştır. Öğrenciler açısından ise “bağımsız öğrenme” ve “öğrenmeyi öğrenme” becerilerinin gerekliliği belirtilmiştir. Beceri geliştirmeye yönelik okul stratejileri içerisine risk yönetimi ilave edilmelidir. Müfredat veya eğitim modülü hazırlanırken uzaktan eğitim boyutu dikkate alınmalıdır. Taslak¹⁶ raporun son bölümünde uzaktan mesleki eğitimle ilgili kaynak listesi yer almaktadır. Bu liste ekte verilmiştir (EK-1.F).

Bir başka araştırma çalışması işletmelere ve eğitim kurumlarına yönelik olarak **Afrika Kalkınma Bankası, Asya Kalkınma Bankası, Avrupa Komisyonu, Avrupa Eğitim Vakfı (ETF), Avrupa Mesleki Eğitim Geliştirme Merkezi (CEDEFOP), Küresel Çıraklık Ağı (GAN), ILO, OECD, UNESCO ve WBG** tarafından ortaklaşa gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı, Covid-19’un çıraklar, stajyerler ve çalışanlar üzerindeki etkisini belirlemektir. Otuz sekiz sorudan oluşan ankette çıraklıkla ilgili olarak aşağıdaki başlıklar ele alınmıştır.

- Eğitimin kesintiye uğraması
- Çıraklara ücret ödemenin sürdürülmesi
- Eğitimi sürdürmek için alınan tedbirler
- Eğitimi sürdürme konusunda karşılaşılan zorluklar
- Devlet destekleri
- Sınav için hazırlanan mevzuat

27 Nisan-5 Haziran tarihleri arasında yürütölen çalışmanın 24 Mayıs 2020 tarihi itibariyle henüz sonuçları açıklanmamıştır.

ILO ve GAN tarafından bir başka araştırma uzmanların katılımıyla, aşağıdaki sorulara cevap bulmak üzere Nisan 2020’de webinar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

- Kurumlar ve işletmeler Covid-19 sürecinde neler yaşıyor? Nasıl bir reaksiyon gösteriyor?
- Eğitim metodolojisiyle ilgili gelişmeler neler? Dijital uygulamalar etkin mi?
- Covid-19 işbaşında olması gereken pratik eğitimleri nasıl etkiliyor?
- Hükümetler ne tür tedbirler alıyor?
- Ne tür tedbirler alınmalı?

Webinar da uzmanlar tarafından dile getirilen konular aşağıda özetlenmektedir.

- Covid-19 tüm ölkelerde iş yeri eğitimlerini etkilemiştir, fakat etkilenme düzeyleri farklıdır:
 - Yerel düzeyde bazı işverenler “havuz” uygulamasından faydalanmakta, işletmenin kapanması nedeniyle eğitimi kesintiye uğrayan çıraklıklar başka işletmelere yönlendirmektedir.
 - Uzun vadeli stratejiler gençlere odaklanmalıdır.
 - Uluslararası İşverenler Organizasyonu (IOE) geleceğin beceri ihtiyaçlarına yönelik bir araştırma yürütmektedir.
 - Pandemi öncesinde G-20 tarafından “çıraklıkta kalite sağlama” konusunda bir politika belgesi hazırlanmıştır. ILO’nun da çalışma hayatı, informal sektör ve çıraklık konusunda çeşitli tavsiye belgeleri bulunmaktadır. Bu kriz, bu tür belgelerde yer alan önerilerin hükümetler tarafından dikkate alınmasının önemini ortaya koymuştur.
 - Birleşik Krallıkta çıraklık eğitiminin sınıf içi bileşenine yönelik süre arttırılmıştır. İşverenler evden çalışan çırakların motivasyonunu arttırmaya çalışmaktadır. İşe yeni başlayan çırakların network bağlantıları zayıftır. Eğitimciler, ruhsal olarak etkilenen çıraklarla nasıl iletişim kurulacağı konusunda eğitilmektedir. Elli kuruluşun temsilcileri bir araya gelerek bir düşünce platformu oluşturmuştur. Bu temsilciler önceki krizlerde deneyim sahibi olmuş kişilerdir. Grubun görevi hükümete sunulmak üzere politika önerileri geliştirmektir.

¹⁶ Sonuç raporu 24 Mayıs 2020 tarihi itibariyle henüz yayınlanmamıştır

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- ıraklar, krizlerden en çok etkilenen gruplar arasındadır. Bu nedenle diğer çalışanların durumu tartışılırken çıraklar da konuya dahil edilmelidir.
- Devlet destekleri:
 - Avusturya'da işletmelerin çıraklara ücret odemeye devam etmesini sağlamak üzere destek verilmektedir. ıraklara rotasyon esnekliği getirilmiştir. Bu rotasyonlar çırakların hukuki işvereni olan Grup Eğitimi Kuruluşları (GTO) tarafından organize edilmektedir. Hükümet desteklerinde dezavantajlı gruplar için (yerliler, kadınlar) kota ayrılması gündemdedir.
- Bazı sektörler az etkilenmiştir:
 - İsviçre'de hizmet sektöründeki çıraklar evden çalışma konusunda daha az sıkıntı yaşamış olup iş akitlerinde revizyon yapılmıştır. Ülkelerin evden çalışma düzenine geçebilmesi için uygun altyapının mevcut olması çok önemlidir. Altyapıya erişim kolaylaştırılmalı ve eşitsizlik oluşmamalıdır.
 - ILO temsilcisi, çok kanallı stratejilerin önemini vurgulamış ve uzaktan eğitimde yüksek ve düşük teknoloji alternatiflerinden (kitlesele açık öğretim, web ve telefon konferansı, mobil uygulamalar, online platformlar, radyo, TV vs.) yararlanan ülke uygulamalarıyla dijital ayırımın derinleşmesinin önlenebileceğinden bahsetmiştir.
- Covid-19 sağlık, perakende ve tarımsal sanayi sektörlerinde işgücü ihtiyacını arttırmıştır. Bu sektörlerde daha çok çırak ihtiyacının ortaya çıkacağı söylenebilir. Otelcilik, turizm, imalat sektörlerinde ise çırakların iş kaybetme olasılığı yüksektir. Yine de ülkeler ve bölgeler arasında farklı durumlar yaşanmaktadır.

Avrupa Komisyonu (EC), 18 Mart-11 Mayıs 2020 tarihleri arasında 36 ülkeyi kapsayan bir online araştırma yapmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Covid-19 mesleki eğitimi nasıl etkiledi?
- ıraklara mesleklerine özgü pratik eğitimler nasıl verildi?
- Mesleki ve genel konularda ne tür online eğitimler yapıldı?
- Meslek okulları ne tür online eğitim materyalleri kullandı?
- Hangi deneyimlerin paylaşılması önerilebilir?
- Avrupa Birliği'ne yönelik politika önerileri nelerdir?

Araştırma sonuçları aşağıda özetlenmektedir.

- Mesleki eğitim nasıl etkilendi?
 - Tüm ülkeler uzaktan eğitim uygulaması yapmaktadır. Online eğitimlerin çoğu teorik bilgilere odaklanmakta, nadiren farklı mesleklerin ihtiyaç duyduğu pratik beceriler adım adım komutlar içeren videolarla aktarılmaktadır.
 - Uzaktan eğitimler mesleki konulardan çok genel eğitim konularını kapsamaktadır. Bu açıdan çıraklar ve mesleki eğitim alanlar dezavantajlı konumdadır.
 - Bazen online grup çalışmaları yapılmaktadır ancak uzaktan eğitimde teknik olmayan (sosyal) becerilerin gelişemediği görülmektedir.
 - Bazı ülkelerde mesleki eğitim konuları öğretmenler tarafından videoya çekilip yayınlanmaktadır.
 - İşbaşı eğitim bileşeni çok etkilenmiştir. Covid-19 tehlikesi sona erdikten sonra nasıl telafi edilebileceği konusu tartışılmaktadır.
 - Covid-19 krizi dijital becerilerin gelişmesi için bir fırsat doğurmuştur.
- Pratik eğitimler nasıl verildi?
 - İşletmelerin kapanmak zorunda kaldığı sektörlerde eğitimler durmuştur.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Sözleşmelerin durumu iş kanununa tabi olarak çalışan ve iş kanununa tabi olmayan çıraklar için farklılık göstermektedir.
- İş yeri bileşenini tamamlamadığı için mezun olamayan çıraklara yönelik bilgilendirme yapılmalıdır. İspanya'da iş yeri eğitim bileşeninin süresi kısaltılarak danışman gözetimli proje modülüne entegre edilmiştir.
- Bazı sektörler simülasyon desteğiyle evden çalışmayı desteklemektedir.
- Almanya'da eğitim ortaklarıyla iletişim kurmak amacıyla connect2company platformu oluşturulmuştur. Siemens çıraklara online eğitim sağlamaktadır.
- Mesleki ve genel konularda verilen online eğitimler
 - Mesleki derslere özel online eğitim materyaline sahip ülke sayısı azdır. Hırvatistan'da bir platform oluşturulmuş ve öğretmenlerin kullandıkları eğitim materyallerini paylaşımları istenmiştir.
 - Mesleki eğitim için simülasyon/sanal gerçeklik uygulamaları geliştirmek için destek ihtiyacı vardır.
- Kullanılan online eğitim materyalleri
 - Araştırmada önerilen kaynaklar listelenmiştir. Kaynaklar İngilizce ve diğer dillerde hazırlanan materyalleri içermektedir.
 - Avrupa'da bazı çok dilli platformlar bulunmaktadır. Örneğin, e-twinning öğretmenlerin iletişimi ve ortak projeler geliştirmesini sağlamaya yöneliktir.
- Deneyim paylaşımı
 - Deneyim paylaşımının gerçekleşebilmesi için öğretmen ve öğretmenlerin bu konuda istekli olması gerekir.
 - Online eğitim için geçirilen zaman gerçek dünyadan uzaklaşmaya neden olabilir.
 - Bu yıl, gelecek yıla ait teorik dersleri de okutup, gelecek yıl pratiğe ağırlık vermek bir seçenek olabilir.
 - Öğrencilerin uzaktan işbirliği yapmalarını sağlayacak proje ödevleri verilebilir.
 - Her öğrenci bireysel olarak izlenmelidir.
 - Değerlendirme aşaması için yaratıcı çözümler gereklidir (quiz, anket vb.)
 - Öğretmenlerin dijital becerilerini geliştirmek için online eğitimler verilebilir.
 - Uzaktan eğitim konusunda öğretmenler, eğiticiler, öğrenciler, işletmeler ve ailelere bilgi verilmeli ve rehberlik yapılmalıdır.
 - Her öğrenci evinde eşit altyapı imkânlarına sahip hale getirilmelidir.
 - Hükümetler online eğitim için kalite standartları geliştirmeli, verilerin korunması ve telif hakları konularında tedbir alınmalıdır.
 - Öğrencinin ihtiyaçları ve öğrenme hızına adapte olabilen akıllı sistemler tercih edilmelidir.
 - Eğitim yılı uzatılmalıdır.
 - Sanal sınav teknikleri konusunda rehberler hazırlanmalıdır. Almanya'da ASCOT+ Projesi kapsamında yeteneklerin dijital ölçümü konusunda çalışma yapılmaktadır.
 - Meslek okulları Covid-19'la mücadelede rol üstlenmelidir.
 - Bask bölgesindeki Mesleki Mükemmellik Merkezinde üç boyutlu (3D) yazıcı kullanılarak solunum cihazı üretilmektedir. KOBİ'lere ve mikro işletmelere uzaktan çalışma konusunda eğitim verilmektedir.
 - Covid-19'la ilgili kararlarda öğrencilerin ve ailelerin görüşü alınmalıdır.
 - Siber tehlikelere karşı tetikte olmak gerekir.
- AB için öneriler

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Mevcut çalışmalar ve platformlar (CEDEFOP, EPALÉ)¹⁷ güçlendirilerek çok dilli, ortak bir platform oluşturulmalıdır.
- İşverenler ve diğer ortaklar online materyaller ve dijital öğrenme araçları geliştirmeli ve paylaşmalıdır.
- Yayınevleriyle anlaşarak kitapların online olarak paylaşılması sağlanmalıdır.
- Sanal simülasyon sistemleri geliştirilmelidir.
- Bir BİT platformu üzerinde (örneğin EPALÉ) açık mesleki eğitim bölümü oluşturulmalıdır.
- Erasmus+ projeleri taranarak online malzemeler geliştirilmelidir.
- TV’de veya YouTube’da tüm dillerde altyazılı AB Mesleki Eğitim kanalı oluşturulmalıdır.
- AB projelerinin başvuru süreleri uzatılmalıdır.
- ESF¹⁸ fonlarından faydalanılarak uzaktan eğitim sistemleri geliştirilmelidir.
- Yeni proje çağruları yapılmalıdır.

OECD, Covid-19 pandemisinin eğitim sektörü üzerindeki etkileri ve yapılan uygulamaları belirlemeye yönelik olarak bir araştırma çerçevesi belirlemiřtir¹⁹. Bu çerçeve aşağıda özetlenmektedir.

- Okulların kapanma durumu
 - Açık/kapalı/askıda
- En çok sıkıntı yaşanan konular
 - Eğitimin devamlılığını sağlamak
 - Ailelere öğrencilere yardım etmesi yönünde destek vermek
 - Değerlendirme konusunun sürekliliğini ve bütünlüğünü sağlamak
 - Mezuniyet kurallarını değiştirmek
 - Öğrencilere yönelik gıda desteğini sürdürmek
 - Öğrencilere yönelik diğer hizmetleri sürdürmek
 - Öğrencilerin sağlıklı olmasını sağlamak
 - Covid-19’dan etkilenen öğrencilere tıbbi destek sağlamak
 - Öğretmenlere profesyonel destek sağlamak
 - Öğretmenlerin sağlıklı olmasını sağlamak
 - Covid-19’dan etkilenen öğretmenlere tıbbi destek sağlamak
- Alınan tedbirler/uygulamalar
 - Eğitimin devamlılığını sağlamak için hükümet tarafından alınan tedbirler
 - Öğrencilerin okula gelmediği dönemde faydalandıkları eğitim kaynakları
 - Online web sitesi (web sitesinin adı:..)
 - Yazılı materyaller (açıklayınız)
 - Radyodan eğitim
 - TV eğitimi
 - Online uzaktan eğitim araçları (mevcut)
 - Online uzaktan eğitim araçları (yeni)
 - Özel eğitim platformları ile işbirliği
 - Dezavantajlı öğrencilere yönelik uygulamalar
 - Öğrencilere sağlanan sosyal destekler/sağlık destekleri
 - Öğretmenlere sağlanan mesleki destekler
 - Online web sitesi
 - Yazılı materyal

¹⁷ Electronic Platform for Adult learning in Europe

¹⁸ The European Social Fund

¹⁹ OECD, A framework to guide an education response to the Covid-19 Pandemic of 2020

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Radyo eğitimi
- TV eğitimi
- Online uzaktan eğitim araçları (mevcut)
- Online uzaktan eğitim araçları (yeni)
- Özel eğitim platformları ile işbirliği
- Bilgi paylaşım platformları
- Çocuklara öğrenme ve sağlık konusunda destek veren ailelere yönelik alışmalar
- Uygulamada karşılaşılan zorluklar
 - Teknolojik altyapı eksikliği
 - IT altyapısının yönetimi
 - Dijital ve ekransız faaliyetler arasında denge kurulması
 - Çocukların ruh sağlığının korunması
 - Öğretmenlerin değişim konusundaki yetersizliği /ilgisizliği
 - Ailelerin ocuklara destek olamaması
 - Ailelerle iletişim eksikliği
- Pandemiye yönelik tedbirlerin doğurduğu olumlu sonuçlar
 - Teknoloji ve diğer yenilikçi özümlemlerin kullanımı
 - Öğretmenlerin pedagojik bağımsızlığının artması
 - Küresel konuların eğitim içine dâhil edilmesi (sorumlu vatandaşlık vb.)
 - Ailelerle işbirliğinin artması
 - Öğrencilerin bağımsız öğrenme kapasitesinin gelişmesi
 - Sektörler arası işbirliğinin artması (örneğin, eğitim-sağlık sektörü işbirliği)
 - Kamu-özel sektör işbirliğinin artması

Raporun Dördüncü Bölümü hazırlanırken yukarıda özetlenen araştırmalar, içerik, tasarım ve ereve bakımından göz önünde bulundurulmuştur.

2.7 Pandemi sonrasına ilişkin planlar

Bölüm 1’de pandemi sonrasına ilişkin genel beklentilerden bahsedilmiştir. Henüz kesin sonuçlardan bahsetmek mümkün olmasa da pandemi sonrası yeni ekonomik, politik ve sosyal ortamın ıracılık sistemi ve ıracılar üzerinde de etkili olacağını söylemek mümkündür. Krizle mücadelede ülkeler genellikle 3 aşamalı bir yaklaşım benimsemiřtir²⁰.

1. Acil durum tedbirlerinin alınması
2. Uygulanan tedbirlerin gözden geçirilmesi
3. Orta ve uzun vadeli plan yapılması

Raporun yukarıdaki bölümlerinde pandemi sürecinde ülkeler tarafından ıracılık eğitimi konusunda alınan kısa vadeli acil durum tedbirleri açıklanmıştır. Sonraki adım bu tedbirlerin gözden geçirilmesi ve ne derecede isabetli olduklarının belirlenmesidir. Bu süreçte elde edilen dersler, kriz sonrası süreç için önemli bir kaynak oluşturacaktır. Değerlendirilmesi gereken konular arasında uzaktan eğitimin etki ve sonuçları, devlet desteklerinin yeterliliği, iletişim stratejisinin etkinliği vb. konular bulunmaktadır. Kriz sonrasına ilişkin varsayımlar arasında, aşağıda sıralanan varsayımlar öne çıkmaktadır.

- ıracıların çoğunun (mevcut ve yeni) 2020 yılı içerisinde yüz yüze eğitime başlama olasılığı zayıftır.
- Yüz yüze ve online bileşenler içeren karma eğitim modelleri yaygınlaşabilir.
- Kriz sonrası ekonomide daralma devam edecektir. Bu da ıracı sayısının azalması anlamını taşımakla birlikte henüz nicel bir değerlendirme yapmak zordur.
- Eğitim mekânlarının çoğu sosyal mesafeyi destekleyecek fiziki büyüklüğe sahip değildir.

²⁰ Örnek: Welsh Government Covid-19 resilience plan (2020)

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Diğer taraftan, pandemi sürecinde elde edilen kazanımlar vardır. Bunları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Hızlı ve şeffaf karar alma süreçlerinin gelişmesi,
- Paydaşlar arası iletişimin güçlenmesi,
- Toplumsal sorumluluk farkındalığının artması,
- Bürokrasinin azalması,
- Öğrencilerin kendi kendine öğrenme yeteneğinin gelişmesi
- Dijitalleşmenin ivme kazanması

Pandemi sonrası ortaya çıkacak yeni normal dönemde bu kazanımların kaybedilmemesi gerekmektedir.

Acil durum uygulamalarından elde edilen sonuçları göz önünde bulundurarak orta ve uzun vadeli planlar aşağıdaki konular etrafında şekillenmektedir.

- Çırakların ve diğer paydaşların sağlık ve güvenliğinin sağlanması en önemli konudur.
- Online teorik ve pratik eğitimin ülke genelinde tutarlılığı sağlanacaktır.
- Çıraklık sistemiyle ilgili kararlarda çırakların da görüşleri alınacaktır.
- Tüm tarafları bilgilendirmek amacıyla etkin bir iletişim stratejisi belirlenecektir.
- Online ve karma eğitim için pedagojik yöntemler geliştirilecektir.
- Öğretmenlere destek olmak üzere online ders içerikleri hazırlanacaktır.
- Uzun süreli online eğitime ilişkin riskler ve fırsatlar değerlendirilecektir (güvenlik, siber güvenlik, network kapasitesi gibi).
- Covid-19 nedeniyle eğitimi terk etme ve iş yeri ilişkisinin kesilmesi oranları incelenecektir.
- Covid-19'la mücadeleye yönelik olarak uygulanan tedbirlerin etkileri değerlendirilecektir.
- Çırakların uzaktan eğitimi ile ilgili yenilikçi uygulamalar ve iyi örnekler paylaşılacaktır.
- Süreçteki kazanımların sürekli olması sağlanacaktır.
- Bazı mesleklerin geçerliliğinin azalacağı gerçeğinden hareketle beceri artırma ve yeni beceri kazandırma programları geliştirilecektir.
- Bilgi-işlem ve sağlık sektörlerinde beklenen gelişmeler çırak geliştirme planlarına yansıtılacaktır.
- Beklenmedik durumlara karşı risk planları hazırlanacak ve eğitimin sürekliliği bu planların odak noktası olacaktır.

2.8 Özet ve sonuç

Çeşitli ulusal ve uluslararası kuruluşlar tarafından yapılan çalışmalar incelendiğinde aşağıdaki konular öne çıkmaktadır.

- Çıraklık eğitiminde bugüne kadar baskın olan **kalite odaklı olmak anlayışı** yerini **kalite ve süreklilik²¹ odaklı olmak anlayışına** bırakacaktır.
- Covid-19 krizi toplumun birçok kesimini etkilemiştir. Çıraklık eğitimi kapsamında etkilenen gruplar şunlardır:
 - Çırak öğrenciler
 - Öğretmenler
 - MEM yönetimleri
 - Aileler
 - Meslek kuruluşları
 - İşletmeler

²¹ Eğitimin kesintiye uğramaması

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Çırak öğrenciler eğitim kesintisi, sözleşme ve ücret, sınav, değerlendirme, sınıf geçme ve mezuniyet konularında etkilenmiştir. Ayrıca salgın psikolojik sorunlara yol açmaktadır.
- Çırakların ve ailelerin okullar tarafından çeşitli kanallarla bilgilendirilmesi, yardım masaları ve “sıkça sorulan sorular platformları” oluşturulması önemlidir.
- Hükümetler eğitimin kesintiye uğramaması için başta uzaktan eğitim olmak üzere çeşitli tedbirler almıştır (sınav erteleme, uzaktan sınav vb.).
- Hükümetler etkilenen işletmeler için finansal ve finansal olmayan destekler sağlamaktadır.
- Okullar ve öğretmenler uzaktan eğitim konusunda hızlı bir reaksiyon göstermiştir, ancak verimli ve olumlu sonuçların yanı sıra sorunlar da yaşanmaktadır. Öğretmenlerin farklı deneye sahip olması ve standart uygulamaların olmaması yaşanan sorunlar arasındadır.
- Uzaktan eğitimin, eğitim sistemi içindeki payının artacağı öngörülmektedir. Bu gelişme dijital dönüşüm çağına uygun olmakla birlikte dijital uçurumu²² daha çok derinleştirme tehlikesi taşımaktadır.
- Covid-19 salgınından bazı sektörler olumlu bazıları ise olumsuz etkilenmiştir. Olumsuz etkilerin çok kısa bir sürede ortadan kalkmayacağı öngörülmektedir. Geleceğin becerileri içerisinde dijital beceriler önem kazanmaktadır.
- Belirli alanlarda yetişmiş olan çırakların beceri geliştirme veya farklı beceri alanlarına yönelme ihtiyaçları doğacaktır.
- Teknoloji firmalarının eğitimdeki rolü artacaktır.
- Bilgi ve deneyim paylaşımı önem kazanmıştır (öğretmenler ve okullar arası). Bu konuda oluşturulmuş birçok uluslararası platform bulunmaktadır.
- Çıraklık eğitiminde kamu ve özel sektör işbirliğinin önemi artmıştır.
- Krizden çıkarılacak dersler kriz sonrası stratejilerin hazırlanmasında dikkate alınmalıdır (okul stratejileri, makro stratejiler).

*Çıraklık eğitiminde bugüne kadar baskın olan kalite odaklı
olmak anlayışı yerini kalite ve süreklilik odaklı olmak
anlayışına bırakacaktır.*

²² Dijital imkânlarla (örneğin internet, bilgisayar) sahip olanlarla olmayanlar arasındaki uçurum

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

3. COVID-19 KRİZİ TÜRKİYE’DEKİ ÇIRAKLIK EĞİTİMİNİ NASIL ETKİLEDİ? TÜRKİYE NASIL BİR REAKSİYON GÖSTERMEKTEDİR?

Tüm dünyada olduğu gibi Covid-19’un etkisi Türkiye’de de çok geniş bir alanda hissedilmiştir. Eğitim dâhil tüm sektörler, bireyler, tüketiciler, kamusal alanlar beklenmedik bir krizle karşı karşıya kalmışlardır. Salgının önlenmesine yönelik tedbirler kapsamında okulların kapanması diğer taraftan önlemler kapsamında veya ekonomik nedenlerle işletmelerin kapanması çırakları ve çıraklık eğitimini iki yönlü olarak etkilemiştir.

Covid-19 mücadelesi kapsamında MEB tarafından alınan tedbirler aşağıda gösterilmektedir²³.

- Öğrencileri akademik ve sosyal açıdan destekleyen bir uzaktan eğitim sistemi kurma
 - “Eğitim Bilişim Ağı” (EBA)’nın güçlendirilmesi
 - Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) ile işbirliği yapılması
- Yardım hattı ve rehberlerden oluşan psiko-sosyal destek sistemi kurulması
- Mesleki ve teknik eğitim (MTE) kurumlarının üretim ve uyum potansiyelinden yararlanarak toplumun salgın günlerindeki taleplerini karşılamak üzere bu kurumların organize edilmesi

EBA’nın ana platform olduğu uzaktan eğitim uygulaması Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2011-12 öğretim yılından bu yana sürdürülmektedir. Bu portalda yer alan müfredatla uyumlu videolar, dokümanlar, e-kitaplar, testler okul öncesinden lise seviyesine kadar tüm öğrencilere hitap etmektedir. Uzaktan eğitim programına eklenen aile bileşeni ile EBA Covid-19 döneminde önemli bir eğitim kaynağı haline gelmiştir. Bu dönemde yapılan faaliyetler şu şekilde özetlenebilir (Özer, 2020):

- EBA altyapısı güçlendirilmiştir.
- Öğrencilere ücretsiz internet erişimi sağlanmıştır.
- 8. ila 12. sınıftaki öğrencilere interaktif canlı dersler verilmektedir.
- Lise giriş sınavının kapsamı yeniden belirlenmiş ve öğrencilerin otomatik kayıt yapması sağlanmıştır.
- UNESCO ile işbirliği yapılarak öğretmenlerin mesleki gelişimi için bir program hazırlanmıştır. 125,000 öğretmen okulların kapalı olduğu süre boyunca mesleki konularda geliştirilecektir.
- Öğrencilerin ve ailelerin psikolojik yönden desteklenmelerini sağlamak üzere psiko-sosyal rehberler hazırlanmış ve paylaşılmıştır. Ayrıca Bakanlık bir yardım hattı oluşturarak rehberler vasıtasıyla psikolojik destek sağlamaktadır. Bu amaçla yurt çapında 1,375 rehber öğretmen görevlendirilmiştir.
- Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için özel kurslar ve aktiviteler hazırlanıp EBA portalına yüklenmiştir.
- Sivil kuruluşlarla işbirliği yapılarak dezavantajlı gruplar için öz bakım ve temel beceriler konulu videolar hazırlanmıştır.
- Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklar için “Ben özelim. Ben evdeyim” adlı mobil uygulama geliştirilmiştir.
- Mesleki eğitim kurumlarının üretim kapasitelerinin geliştirilmesine yönelik çabaların bir sonucu olarak bu kurumlar Covid-19 salgını sırasında maske, kimyasal malzeme, tek kullanımlık koruyucu önlük gibi hayati önem kazanan malzemeleri üreterek Covid-19 mücadelesine katkıda bulunmuşlardır. Bakanlığın ar-ge desteğiyle ameliyat maskesi üretim cihazı ve solunum cihazı üretilmiştir.

²³ M.Özer, *Educational Policy Actions by the Ministry of National Education in the times of COVID-19*
Kastamonu Education Journal, 2020, Vol. 28, No:3, 1124-1129

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

16 Mart 2020 tarihinde²⁴ yapılan açıklamada Bakanlık, Millî Eğitim Bakanlığı, 'usta öğreticilik' eğitimlerinin de uzaktan eğitimle yapılmasına imkân tanıyan yeni bir düzenlemeyi hayata geçirdiğini belirtmiştir. Yapılan yönerge değişikliğiyle, mesleki eğitim merkezlerinde öğrencilerin beceri eğitimi almasında anahtar rol oynayan 'usta öğreticilerin' uzaktan eğitim yoluyla eğitimlerini tamamlayabilmesine imkân tanındığı, usta öğretici sınavlarının elektronik sınav (e-Sınav) olarak yapılabilmesi için de değişikliğe gidildiği açıklanmıştır.

Fişek Enstitüsü yaptığı açıklamada Covid-19 nedeniyle iş yerine gidemeyen çırakların ücretlerinin telafi edilmesi yönünde öneride bulunmuştur²⁵.

Bakanlık Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü'nün 20 Mart 2020 tarihli genelgesi ile sağlıkla ilgili konularda gerekli tüm tedbirler alınmak kaydıyla işletmelerde öğrenci/çırak öğrencilerden sorumlu asgari sayıda usta öğretici/eğitici personel bulundurulması şartıyla sınırlı sayıda öğrencinin, dönüşümlü olarak beceri eğitimi veya staja devamının mümkün olabileceği açıklanmıştır.

Okulların kapanması çırakların teorik eğitimini etkilerken, işletmelerin kapanması da pratik eğitimlerinin etkilenmesine sebep olmuştur. Devlet destekleriyle işletmelerin faaliyetlerini sürdürmelerinin sağlanması dolaylı olarak pratik çıraklık eğitime sağlanan bir katkı olarak değerlendirilebilir. Covid-19 sürecinde işletmelere sağlanan kamu destekleri aşağıda belirtilmiştir²⁶.

KURUM	DESTEK ²⁷
İŞKUR	Kısa çalışma ödeneği
TÜBİTAK	COVID-19'un teşhis ve tedavisinde kullanılan ürünler, ortam koşullarının iyileştirilmesine yönelik ekipman ve hastalıkların önlenmesinde etkili koruyucu ürünlerin geliştirilmesine yönelik Ar-Ge projelerine hızlı destek verilmektedir.
TİCARET BAKANLIğI	Tek kullanımlık tıbbi maskelerde % 20 olarak uygulanan ilave gümrük vergisi kaldırılmıştır. Ventilator, oksijen konsantratörü gibi solunum cihazları için % 13 oranında uygulanan ilave gümrük vergisi kaldırılmış olup kolonya ve dezenfektan üretiminde ham madde olarak kullanılan dökme etil alkol ithalatında hâlihazırda % 10 olarak uygulanan gümrük vergisi kolonya ve dezenfektan üreten sanayiciler için sıfırlanmıştır.
HALKBANK	"Esnağ Destek Paketi" ile İşletme Kredisini ve Paraf Esnağ Kart ürünleri sunulmaktadır.
VAKIFBANK	Salgından olumsuz etkilenen başta KOBİ'ler olmak üzere kurumsal ve ticari ölçekteki tüm firmaların işletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla "İŞ'E DEVAM KREDİ DESTEĞİ" sunulmaktadır. Söz konusu destek için herhangi bir sektör ayrımı gözletilmemektedir.
ZİRAAT BANKASI	Salgından etkilenen işletmelerin işletme sermayesi ihtiyaçlarını uygun koşulda finanse edilebilmelerine yönelik KGF ²⁸ Teminatlı İşe Devam Kredi Desteği Paketi ve çek bedellerini uygun finansman kaynağı kullanarak ödeyebilmelerine imkân sağlayan Çek Ödeme Destek paketi sunulmaktadır.
GELİR İDARESİ BAŞKANLIğI	Birçok sektörde faaliyet gösteren mükelleflerin vergi ödevleri uzatılmıştır.
SGK	Sigorta primleri ertelenmiştir.
KGF	İş'e Devam Destek Paketi, Opex Kredi Destek Paketi, Çek Ödeme Destek paketi kapsamında kefalet verilecektir.
Vakıf Katılım	İş'e Devam ve Çek Ödeme destekleri kapsamında kredi desteği verilecektir.
KOSGEB	Geri ödemeli destek kapsamındaki ödemeler ve borçlar ertelenmiştir. Proje bazlı destekler için ek süre tanınmıştır. Kredi faiz desteği kredi taksit vadeleri uzatılmıştır. Orta-yüksek ve yüksek teknoloji ürünlerinin üretimi ve ticarileştirilmesi desteklenecektir.

²⁴ <https://www.milliyet.com.tr/gundem/bakan-selcuk-acikladi-usta-ogreticilik-egitimlerini-uzaktan-egitimle-yapacagiz-6166809>

²⁵ <https://fisek.org.tr/en/covid-19-gunlerinde-ciraklarin-ucret-kaybini-telafi-edici-onlemler-alinmal/>

²⁶ <https://www.kosgeb.gov.tr/site/tr/genel/covid19detay/5/iskur-destekleri-kisa-calisma-odeneği>

²⁷ Destek koşulları ilgili tebliğlerde belirtilmektedir.

²⁸ Kredi garanti Fonu

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

KALKINMA AJANLARI Covid-19 ile Mücadele ve Dayanıklılık Programı kapsamında sunulan projeler desteklenecektir.

Diğer taraftan Türkiye’de Covid-19 sürecinde çok sayıda araştırma çalışması gerçekleştirilmiş ve raporlar yayınlanmıştır. Aşağıda belirtildiği üzere hemen her sektörü kapsayan çalışmalar mevcuttur. İnternet incelemesinde belirlenen araştırma çalışmaları ve raporlar aşağıda gösterilmektedir.

ARAŞTIRMA

Vocational Education and Training as “A Friend in Need”
During Coronavirus Pandemic in Turkey
Corona virüs salgınına bakış açısı
Covid- 19 İşletme Etki ve İhtiyaç Anketi

Covid-19 salgını Türkiye’de hangi sektörleri ne kadar etkiledi?

Covid-19 anket raporu

Covid-19 Anketi

Koronavirüs (covid-19) etki ölçüm anketi

İş dünyası gözünden covid-19’un etkileri anketi

Küresel Covid-19 salgınının

Türkiye’de farklı kategorilere etkileri

Covid-19 tedbirlerinin Türkiye ekonomisine etkisi ve çözüm önerileri

Covid-19

Pandemi değerlendirme raporu

3RP Partner Support to Turkey’s Response to Covid-19

Covid-19’un Şirket değerleri üzerine etkisi

Corona virüs salgınının gündelik alışkanlıklarımıza etkisi

Covid-19’un Tüketici Harcamalarına Etkisi

Covid-19 DİSK Raporu

Covid-19 Krizinin ekonomi, enerji ve emisyonlara etkileri

Covid-19 Pandemik krizinin yönetim ve ekonomi politik üzerine olası etkileri

COVID-19’un savunma sanayii sektörüne etkisi nasıl oldu?

Dijital tüketim trendlerine coronavirus etkisi

Covid-19 salgınının Türkiye’de gelir dağılımına etkisi

Covid-19 and the effects on Turkey

Covid-19’un kurumsal eğitime olan etkisi

Educational Policy Actions by the Ministry of National Education in the times of COVID-19

Covid-19 salgınının Türkiye’de faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarına etkisi anketi raporu

Covid-19 krizi sürecinde Türkiye’deki mültecilerin durum analizi

Impact of covid-19 on refugee populations

İLGİLİ KURUM/KAYNAK

M.Özer,

Bartın University Journal of Faculty of Education, 9(2), 1-7

Webrazzi.com

TÜRKONFED, UNDP, TÜSİAD

31 Mart 2020

DELOITTE, Nisan 2020

ENDEAVOR, Nisan 2020

İPEKYOLU KALKINMA AJANSI

ISO, Mart 2020

KPMG, 2020

DELOITTE, Nisan 2020

Prof. Erol Taymaz, Nisan 2020

TÜBA (Türkiye Bilimler Akademisi), Nisan 2020

3RP Regional Refugee and Resilience Plan

KPMG, 2020

AdColony, 2020

TEPAV, Nisan 2020

DİSK, Nisan 2020

E.Karakaya, ResearchGate, Nisan 2020

E.Şen, ResearchGate, Nisan 2020

Defence and Tehnology, Nisan 2020

IAB Türkiye, Mart 2020

İSTANPOL, Nisan 2020

KEARNEY, Nisan 2020

Lukwise, Nisan 2020

M.Özer, Kastamonu Education Journal, 2020, Vol. 28, No:3, 1124-1129

TÜSEV, Nisan 2020

Mülteci Destek Derneği, Mart 2020

UNHCR, 2020

Raporun İkinci Bölümünde yer alan çalışmalara bakıldığında Türkiye’de Çıracılık Eğitimi konusunda Covid-19 nedeniyle yaşanan sıkıntıların ve alınan önlemlerin benzer olduğu görülmektedir. Avrupa’da bilgilendirme çalışmalarının daha kapsamlı olduğu, uzaktan eğitim konusunda daha çok çeşitli platformlardan faydalanıldığı, online bilgi ve deneyim paylaşımına yönelik çalışmalara önem verildiği, kamu ve özel sektör işbirliklerinin arttığı görülmektedir.

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yapılanlar hariç, 29 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla internet taramasında çıraklık konusuna özel bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

4. BU BİLGİLER İŞİĞİNDA NASIL BİR ARAŞTIRMA ÇERÇEVESİ ÖNERİLEBİLİR?

Covid-19 salgını sonrasında yapılan araştırmalardan elde edilen ve Bölüm 2.8’de özetlenen bilgiler ışığında önce alan araştırması için geniş bir çerçeve belirlenmiş, projenin kaynakları ve anket yapılacak gruplara erişilebilirlik kısıtları göz önüne alınarak bu çerçeve daraltılmıştır. Hedef kitle gruplarına göre soru alanlarını ve incelenebilecek konuları kapsayan geniş çerçeve EK-1.F’de tablo halinde verilmektedir. Bu tablo, anket sorusu üretilebilecek bir havuz niteliğinde oluşturulmuştur. Araştırmanın kısıtları göz önünde bulundurularak bu tablonun tamamında yer alan argümanların anket sorusuna dönüştürülmesi uygun olmayacaktır. Ancak tablo, ileride yapılabilecek araştırma çalışmalarına ışık tutabilir.

Bu çerçevede alan araştırmasının aşağıda gösterilen çerçeve kapsamında gerçekteştirilmesi uygun görülmüştür.

HEDEF KİTLE

MEM’de görevli öğretmenler
MEM Yönetimi
İşletmeler
Meslek kuruluşları (oda ve birlikler)

SORULAR

- Nasıl etkilendiler?
- Nasıl reaksiyon gösterdiler?
- Hangi desteklerden faydalandılar?
Desteklerden memnun kaldılar mı?
- Bu süreçte hangi sıkıntıları yaşıyorlar?
- Olumlu gördükleri kazanımlar neler?
- Ne tür beklentileri var?
- Salgın sonrası için ne düşünüyorlar?

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

KAYNAKLAR

Cedefop (2020). How are European countries managing apprenticeships to respond to the COVID-19 crisis? Synthesis report based on information provided by Cedefop community of apprenticeship experts

Cedefop (2019). Cedefop's analytical framework for apprenticeships

Chang and Yano (2020). How are countries addressing the covid-19 challenges in education? A snapshot of policy measures. Published on the Global Education Monitoring (GEM) Report website.

Chartered management Institute (2020). What about apprentices during Covid-19?

EaFA (2020) Webinar: Pedagogical support for apprenticeships: teachers and trainers.
<https://ec.europa.eu/social/main>

European Training Foundation (ETF-2020). COPING WITH COVID-19: Mapping education and training responses to the health crisis in ETF partner countries

GAN GLOBAL (2020). Webinar Discussion: Work-based Learning Innovations and Solutions to COVID-19 <https://www.gan-global.org/post/work-based-learning-innovations-and-solutions-to-covid-19>

Harvard Business Review Insights (2020). Coronavirus + Business

Hedefler için İş Dünyası (2020). COVID-19 İşletme Etki ve İhtiyaç Anketi Anket sonuç raporu

ILO-UNESCO-WBG (2020). Survey for TVET providers, policy-makers and social partners on addressing the COVID-19 pandemic (Early Results)

McKinsey and Company (2020). COVID 19: Briefing Note

McKibbin and Fernando (2020). The Global Macroeconomic Impacts of COVID-19: Seven Scenarios

NBER Working Paper Series (2020). How are small businesses adjusting to covid-19? early evidence from a survey

OBESSU(2020). OBESSU Reaction to the Impact of Covid-19 on General Secondary Education and Vocational Education

OECD (2020). A framework to guide an education response to the covid-19 pandemic of 2020

Özer, M. (2020). Educational Policy Actions by the Ministry of National Education in the times of COVID-19. Kastamonu Education Journal, 2020, Vol. 28, No:3, 1124-1129

Özer and Suna (2019). Future of Vocational and Technical Education in Turkey: Solid Steps Taken After Education Vision 2023. Journal of Education and Humanities Vol/10 No: 20

Özer, M. (2020). Vocational Education and Training as "A Friend in Need" During Coronavirus Pandemic in Turkey. Bartın University Journal of Faculty of Education, 9(2), 1-7

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Taymaz, E. (2020). Covid-19 tedbirlerinin Türkiye ekonomisine etkisi ve çözüm önerileri.

<https://sarkac.org/2020/04/covid19-tedbirlerinin-turkiye-ekonomisine-etkisi-cozum-onerileri/>

The Quality Assurance Agency for Higher Education (2020). **COVID-19:Thematic Guidance** (Work-based Learning including placements/partnerships/apprenticeships/study abroad)

The Quality Assurance Agency for Higher Education (2020). **COVID-19:Thematic Guidance** (Practice and Lab-based assessment)

UNESCO (2020) UNESCO's Covid-19 Education response

<https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/solutions>

UNHCR (2020). Impact of covid-19 on refugee populations

UK Government (2020) Coronavirus (COVID-19): guidance for apprentices, employers, training providers, end-point assessment organizations and external quality assurance providers

<https://www.gov.uk>

3RP (2020). 3RP Partner Support to Turkey's Response to Covid-19

EKLER

EK-1.A-Birleşik Krallık Hükümeti Tarafından Covid-19 Kapsamında Çıraklar, İşverenler, Eğitim Kurumları, Değerlendirme Kuruluşları Ve Kalite Güvence Kuruluşları İçin Hazırlanan Rehber

EK-1.B-UNESCO Uzaktan Eğitim Kaynak Listesi

EK-1.C-UNEVOC Tarafından Derlenen Açık Kaynak Eğitim Platformları

EK-1.D-Covid-19 Mücadelesinde Aktif Rol Üstlenen Ulusal-Uluslararası Kuruluşlar Listesi

EK-1.E-Mesleki Eğitim Alanında Online Eğitim Platformları

EK-1.F-Geniş Kapsamlı Araştırma Çerçevesi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

EKLER

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

EK-1.A-BİRLEŞİK KRALLIK HÜKÜMETİ TARAFINDAN COVID-19 KAPSAMINDA

ÇIRAKLAR, İŞVERENLER, EĞİTİM KURUMLARI, DEĞERLENDİRME KURULUŞLARI VE KALİTE GÜVENCE KURULUŞLARI İÇİN HAZIRLANAN REHBER²⁹

Covid-19 krizinin başlangıcından bu yana, Birleşik Krallık Hükümeti tarafından çıraklık eğitimi kapsamında alınan tedbirler, gerekli bilgi ve duyurular bir rehberde toplanmakta ve bu rehber düzenli olarak güncellenmektedir. 19 Mayıs 2020 tarihinde güncellenen rehberde aşağıdaki konular yer almaktadır.

İşletmelerin ve çalışanların desteklenmesi³⁰

- Covid-19 nedeniyle geçici izne (furlough) ayrılan çalışanların ücret ve sosyal güvenlik sigortalarının %80'inin devlet tarafından ödenmesi
- Covid-19 nedeniyle hastalık raporu alan çalışanların ücretlerinin karşılanması
- KDV ve diğer vergilerde erteleme
- Perakende, otelcilik, eğlence sektörleri ve kreşler için bina vergisi (business rate) indirimi
- KOBİ'ler için hibe desteği
- Perakende, otelcilik, eğlence sektörleri için hibe desteği
- Kendi adına çalışanlar için hibe desteği
- KOBİ'ler için kredi desteği
- Büyük işletmeler için finansman desteği

Çıraklık okulları (işletmeler) ve çırak çalıştıran işletmeler uygun desteklerden faydalanabilir.

Çıraklık eğitime ilişkin tedbirler

- Çırakların mümkün olduğunca eğitimlerini tamamlamaları sağlanacaktır.
- Çıraklar için sağlık ve güvenlik tedbirlerini alan işletmelerde çıraklık eğitimi devam edebilir (mevzuatın işletmenin açık kalmasına izin verdiği durumlarda). Geçici izinde olan çıraklar evden çalışabilir.
- 1 Haziran 2020 tarihinden itibaren teorik eğitimler (eğitim merkezlerinde) başlayabilir. Sağlık kuralları ilgili mevzuatta belirtilmiştir.
- Mümkün olan durumlarda uzaktan eğitim teşvik edilmektedir.
- Eğitim merkezinin 4 haftadan az süreyle kapanması durumunda eğitim kuruluşunun kapanma bildirimini yapmasına gerek yoktur.
- Eğitim hizmet sağlayıcıları yapmış oldukları eğitim için belgelendirmek kaydıyla ödemelerini alabileceklerdir.
- Eğitimi kesilen öğrenciler için hizmet sağlayıcıya ödeme yapılmayacaktır. Ancak hizmet sağlayıcılar işletmelere yönelik destekler için başvuru yapabilir.

²⁹ <https://www.gov.uk/government/publications/coronavirus-covid-19-apprenticeship-programme-response/coronavirus-covid-19-guidance-for-apprentices-employers-training-providers-end-point-assessment-organisations-and-external-quality-assurance-pro>

³⁰ <https://www.gov.uk/government/collections/financial-support-for-businesses-during-coronavirus-covid-19>

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- Değerlendirmenin kesintiye uğraması durumunda çıraklık programının bitirilebilmesi için uzaktan değerlendirme ve simülasyon uygulamalarından faydalanılabilecektir. Bu konuda esneklik getirilen mesleklerin listesi yayınlanmıştır.
- Değerlendirmelerin 12 haftaya kadar ertelenmesi mümkündür.
- Değerlendirmeyle ilgili değişiklikler IFATE³¹ onayına tabidir.
- Geçici izinde olan çıraklar eğitime uzaktan devam edebilir (bu durumda ücretlerin ödenebilmesi için devlet desteği bulunmaktadır). Ücretsiz izinde olanlar eğitime ara verebilir. İşsiz kalanlar için yeni bir iş yeri bulunacaktır.

Sıkça sorulan sorular

- İş yerine devam eden çırakların teorik eğitimi nasıl sağlanacak?
 - Uygun zamanlarda uzaktan eğitime katılabilir
 - İşletmede ilave mentör desteği alabilir
 - Eğitime 4 hafta ara verip, planlanan zamanda bitirebilir
 - Eğitime daha uzun süre ara verip, eğitim zaman planını değiştirebilir.
- Çıraklar kendi alanları dışında kritik işlerde çalıştırılabilir mi?
 - Çırakların kendi alanında eğitim görmesi esastır. Bunun geçici olarak kesintiye uğraması durumunda hedef, kendi alanına dönerek ileri bir tarihte yapılacak değerlendirmede başarılı olmasıdır.
- Çıraklar kendi alanında, kritik bir işte çalıştırılırsa teorik eğitime devam etmek zorunda mıdır?
 - %20 teorik eğitim zorunluluğu devam eder. Uzaktan veya başka bir yöntemle telafi edilmesi mümkündür. İşbaşı eğitiminin bir kısmının teorik eğitim kapsamında sayılabilmesi için okul ve iş yeri arasında mutabakat sağlanmalıdır.
- Kendimi izole edersem eğitimim nasıl etkilenecek?
 - Eğitime ara vermekle ilgili seçenekler:
 - Uzaktan eğitim
 - 4 haftadan az süreli bir kesinti programı bitirme tarihini etkilemez.
 - 4 haftadan uzun süreli kesinti eğitim zaman planını değiştirir.
 - Değerlendirme tarihi ertelenebilir.
- Eğitime devam edemezsem ücret almaya devam edecek miyim?
 - Çıraklık, eğitim bileşeni olan istihdamdır. Bu nedenle ücret ödemesi devam eder. Çalışmayan çıraklar durumu işverenle görüşebilir. İşverenler için bu konuda bazı devlet destekleri bulunmaktadır.
- Eğitimi kesilen ve evden çalışmaya başlayan çıraklar için mevcut seçenekler nelerdir?
 - Uzaktan eğitim
 - 4 hafta süreli kesinti ve programı zamanında tamamlama
 - 4 haftadan uzun süreli kesinti ve eğitim programının revizyonu
- Evden çalışan çırağın yaptığı herhangi bir şey teorik eğitime sayılır mı?

³¹ The Institute for Apprenticeship and Technical Education

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- İşverenlerin verdiği çıraklık alanı ile ilgili eğitim görevleri Covid-19'un sebep olduğu olağanüstü durum nedeniyle teorik eğitime sayılabilmektedir.

Burada sıkça sorulan sorulara ilişkin bazı örnekler verilmiştir. www.gov.uk sayfasında daha fazla soru dolayısıyla daha fazla açıklama yer almaktadır. Burada önemli olan çırakların, hizmet sağlayıcıların, okulların, işletmelerin covid-19 sürecinde sormak isteyecekleri hemen her sorunun cevabını bulabilecekleri bir online kaynağın mevcut olmasıdır. Sıkça sorulan soruların dışında kalan her soru için bilgi almak mümkündür.

EK-1.B-UNESCO UZAKTAN EĞİTİM KAYNAK LİSTESİ

UNESCO Açıklaması: Bu listede yer alan uygulamalar UNESCO tarafından akredite edilmiş olmamakla birlikte okulların kapalı olduğu bu dönemde öğrencilerin, öğretmenlerin, ailelerin ve okulların uzaktan eğitim kapsamında yararlanacağı bir kaynak olarak sunulmaktadır. Uygulamaların çoğu ücretsizdir ve birden fazla dili desteklemektedir.

Psiko-sosyal destek sağlayan kaynaklar

- [InterAgency Standing Committee](#): Rehberler
- [WHO Covid-19](#): Ruhsal sağlık rehberliği
- [UNICEF Rehberi](#): Öğretmenler Covid-19 konusunu çocuklara nasıl anlatmalı?
- [UNICEF Rehberi](#): Aileler Covid-19 konusunu çocuklara nasıl anlatmalı?

Dijital öğrenme sistemleri

- [CenturyTech](#) – Kişisel öğrenmeyi destekleyen mikro-dersler
- [ClassDojo](#) – Öğretmen, öğrenci ve aileleri bir araya getiren topluluk oluşturma programı
- [Edmodo](#) – Birçok dilde sınıf yönetimi ve öğrencilerin uzaktan yönetimi ile ilgili araçlar
- [Edraak](#) – Öğrenci ve öğretmenler için Arapça kaynak
- [EkStep](#) – Okuma yazma ve aritmetik açık platformu
- [Google Classroom](#) – Sınıfların uzaktan birbirine bağlanması ve iletişimi
- [Moodle](#) – Küresel düzeyde desteklenen açık öğrenim platformu
- [Nafham](#) – Mısır ve Suriye müfredatına uygun Arapça eğitim videoları
- [Paper Airplanes](#) – İngilizce ve Türkçe dilinde, öğrencilerle bireysel eğitimlerini bir araya getiren 12-16 haftalık video konferans platformu
- [Schoology](#) – ders, not verme, iş birliği ve değerlendirmeye imkân veren araç [Seesaw](#) – Paylaşılabilir nitelikte ve işbirliğiyle dijital öğrenme portföyü oluşturulması [Skooler](#) – Microsoft Ofis yazılımını eğitim platformuna dönüştüren araç

Mobil telefonda kullanılabilecek sistemler

- [Cell-Ed](#) – Öğrenci merkezli, beceri odaklı, çevrim dışı seçeneği olan öğrenme platformu
- [Eneza Education](#) - Basit telefonlar için öğrenme materyalleri
- [Funzi](#) – Büyük gruplar için mobil öğrenme hizmeti
- [KaiOS](#) – Ucuz telefonlara akıllı telefon özelliği kazandıran ve eğitim portallarına ulaşımı sağlayan yazılım.
- [Ubongo](#) – Kiswahili ve İngilizce dillerinde eğlence medyası aracılığıyla Afrikalı ailelerin eğitimi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- [Ustad Mobile](#) – Kiswahili ve İngilizce dillerinde çevrim dışı eğitim içeriğine erişim ve paylaşım platformu

Çevrim-dışı özelliği olan sistemler

- [Kolibri](#) – 20 dilde evrensel öğrenmeyi destekleyen aplikasyon
- [Rumie](#) – Dezavantajlı topluluklar için hayat boyu öğrenim araçları ve içerikleri
- [Ustad Mobile](#) – Eğitim içeriklerine çevrim dışı erişim ve paylaşım

Kitlesele açık öğrenim platformları

- [Alison](#) – Uzmanlar tarafından 5 dilde verilen online dersler
- [Canvas Network](#) – Hayat boyu öğrenim ve mesleki gelişim konularında öğretmenlerin ücretsiz erişebileceği ders kataloğu
- [Coursera](#) – Tanınmış akademisyenler ve şirket eğitmenleri tarafından verilen online dersler
- [European Schoolnet Academy](#) – Öğretmenler için ücretsiz mesleki gelişim kursları
- [EdX](#) – Tanınmış eğitim kurumları tarafından verilen online dersler
- [Future Learn](#) – Öğrencilerin mesleki becerilerini geliştirmeleri ve uzmanlarla iletişime geçmelerini sağlayan online kurslar.
- [Icourses](#) – Üniversite öğrencileri için Çin dili eğitimi
- [TED-Ed Earth School](#) – Dünya Günü (22 Nisan) ve Dünya Çevre Günü (5 Haziran) arasında 5 hafta süreli online *doğa* dersleri
- [Udemy](#) – ICT becerileri ve programlama kursları

Kendi kendine öğrenme uygulamaları

- [ABRA](#) - 33 adet okuma, anlama ve yazma becerilerini geliştirmeye yönelik oyun benzeri faaliyet
- [British Council](#) – İngiliz dili egzersizleri
- [Byju's](#) – Çeşitli öğrenme düzeyleri için kaynak listesi
- [Code It](#) – Çocuklara temel programlama kavramlarını öğreten online kurs ve canlı webinarler
- [Code.org](#) – K-12 için sınıflandırılmış kodlama kaynakları (ücretsiz)
- [Code Week](#) – Online kodlama öğreten kaynaklar listesi.
- [Discovery Education](#) - Virüs ve salgınlarla ilgili ücretsiz eğitim kaynakları
- [Duolingo](#) – Dil öğrenme desteği aplikasyonu
- [Edraak](#) - Öğrenci, öğretmen ve ailelere yönelik K-12 eğitim kaynakları (Arapça)
- [Facebook Get Digital](#) - Öğrenciler için ders planı, video, faaliyetler ve diğer kaynakları içeren dijital ilişki platformu
- [Feed the Monster](#) – Çocuklara okuma öğretmeye yönelik Android aplikasyon
- [History of Africa](#) – Afrika tarihi ile ilgili belgesel
- [Geekie](#) – Web bazlı kişiselleştirilmiş öğrenme içeriği (Portekizce)
- [Khan Academy](#) – Ücretsiz online matematik, fen ve sosyal bilim eğitimi, Aileler ve öğretmenler için öğrencinin ilerlemesini takip etmeye yönelik araçlar (40+ dilde)
- [KitKit School](#) - Erken çocukluk dönemi için tablet bazlı öğrenme

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- [LabXchange](#) – Eğitim ve araştırma deneyimi sağlayan kullanıcı tarafından oluşturulmuş dijital içerik
- [Madrasa](#) – Arapça STEM eğitimi (bilim, mühendislik, matematik)
- [Mindspark](#) – ğrencilere matematik pratiği yaptırmaaya yönelik online eğitim
- [Mosoteach](#) – in dilini öğretmeye yönelik bulut aplikasyonu
- [Music Crab](#) – Müzik eğitimi mobil aplikasyonu
- [OneCourse](#) – ocuklar için okuma, yazma ve aritmetik eğitimi aplikasyonu
- [Polyup](#) – İlkokul ğrencileri için matematik ve hesaplama becerileri
- [Quizlet](#) – 15 dilde öğrenmeyi destekleyici oyunlar.
- [SDG Academy Library](#) - Sürdürülebilir kalkınma konusunda 1200 eğitim videosu
- [Siyavula](#) – Güney Afrika müfredatıyla uyumlu matematik ve fizik eğitimi
- [Smart History](#) – Tarihçiler ve akademisyenler tarafından hazırlanmış sanat tarihi sitesi
- [YouTube](#) – Eğitim videoları konusunda zengin bir kaynak

Mobil okuma uygulamaları

- [African Storybook](#) – Afrika dillerinde resimli hikye kitapları.
- [Biblioteca Digital del Instituto Latinoamericano de la Comunicación Educativa](#) – İspanyolca dilinde yazılmış kitap koleksiyonu
- [Global Digital Library](#) – Mobil telefon veya bilgisayardan ulaşılabilecek dijital hikye kitapları
- [Interactive Learning Program](#) – Okuma, yazma ve aritmetik becerilerini geliştirmeye yönelik mobil aplikasyon
- [Reads](#) – eşitli dillerde hazırlanmış dijital hikyeler
- [Room to Read](#) – Okuma becerilerini geliştirmeye yönelik kaynaklar (zellikle kız çocuklar için)
- [StoryWeaver](#) – ocuklar için dijital hikyeler
- [Worldreader](#) – Mobil araçlardan erişilebilecek dijital kitap ve hikyeler (52 dilde)

Canlı video iletişimi sağlayan işbirliği platformları

- [Dingtalk](#) – Konferans, takvim yönetimi, katılım izleme ve mesajlaşmayı destekleyen iletişim platformu
- [Lark](#) – Sohbet, takvim, bulutta saklama bileşenli bütünleşik işbirliği aracı
- [Hangouts Meet](#) – Google araçlarıyla entegre video uygulaması
- [Teams](#) – Microsoft ofis yazılımıyla entegre sohbet, tanışma işbirliği bileşenli aplikasyon
- [Skype](#) – Sohbet, konuşma ve işbirliği bileşenli video ve ses paylaşımı uygulaması
- [WhatsApp](#) – Video ve ses paylaşımı, mesajlaşma ve içerik paylaşımı sağlayan mobil aplikasyon
- [Zoom](#) – Görüntülü ve sesli konferans, sohbet, webinar imkni sunan bulut platformu

Öğretmenler için dijital içerik hazırlama araçları

- [Thinglink](#) – İnteraktif görüntü, video ve resim oluşturma araçları, multi-medya kaynakları
- [Buncee](#) – ğrenme içeriğinin görsel olarak raporlar, bültenler, sunumlarla zenginleştirilmesini sağlayan araç

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- [EdPuzzle](#) – Ders videosu oluşturma yazılımı
- [Kaltura](#) – Çeşitli öğrenme sistemleri için Video ve içerik yaratma araçları
- [Nearpod](#) – Ders oluşturma amaçlı, interaktif değerlendirme imkânı sunan yazılım
- [Pear Deck](#) – eğitim materyali tasarımı.
- [Squigl](#) – Konuşma veya yazıyı animasyonlu videoya dönüştüren içerik oluşturma platformu
- [Trello](#) - Ders planı hazırlama, fakülte işbirliği, sınıf organizasyonu amaçlı görsel işbirliği aracı

Uzaktan öğrenimle ilgili diğer kaynaklar

- [Brookings](#) – Öğrenme konusunda yaklaşık 3000 inovasyon içeren katalog. Birçoğu dijital içeriklidir.
- [Common Sense Education](#) – Okulların kapanmasıyla bağlantılı online ve evden öğrenmeyi destekleyen araçlar
- [Commonweath of Learning](#) – Eğitim kurumlarının kapanması sürecinde öğrenmeyi desteklemeye yönelik olarak, karar vericiler, aileler, öğretmenler ve öğrenciler için hazırlanmış kaynak listesi
- [Education Nation](#) – Kuzey ülkelerinin okulların kapanma sürecinde tüm dünyaya ücretsiz olarak açtığı öğrenme çözümleri
- [EdSurge](#) – edtech ürünler listesi, ilkokul-orta öğrenim sonrası öğrenciler, öğretmenler ve okullar için uzaktan öğrenme kaynakları
- [Global Business Coalition for Education](#) – e-öğrenme, bilgi paylaşımı ve iletişim platformları listesi
- [Keep Learning Going](#) – online eğitimle ilgili araç ve strateji koleksiyonu, 600 den fazla dijital öğrenme yöntemleri
- [Koulu.me](#) – Finlandiyalı edtech şirketleri tarafından oluşturulan ilkokul öncesi, ilk ve orta okul öğrencilerinin uzaktan öğrenimini destekleyen uygulamalar ve pedagojik çözümler koleksiyonu
- [Organisation internationale de la Francophonie](#) - İlk ve ortaokul öğrencileri ve öğretmenleri için Fransızca dili
- [UNEVOC Resources](#) – Mesleki ve teknik eğitim araçları, rehberleri, kitlesel açık öğrenim kaynakları
- [UNHCR](#) – 600’den fazla uzaktan öğrenme çözümleri

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

EK-1.C-UNEVOC TARAFINDAN DERLENEN AÇIK KAYNAK EĞİTİM PLATFORMLARI³²

Kaynak	Web adresi	İçerik
Athabasca University Open Courseware BCcampus OpenEd BX businessXplainer	ocw.lms.athabascau.ca open.bccampus.ca www.businessexplainer.com	Uzaktan eğitim üniversitesi Ücretsiz ders kitapları İş planı, pazarlama, lojistik konularında içerik ve topluluk oluşturma programı Multimedya içeriği (Youtube, Commons vs.)
CC Search	search.creativecommons.org	K-12 içeriği oluşturmak ve paylaşmak
Curriki	www.curriki.org	Tarım, hayvancılık, sağlık konularında 50 dilde hazırlanmış videolar
Digital Green Community Videos	solutions.digitalgreen.org/videos/library/	Mesleki ve teknik eğitim
DOER - Directory of Open Educational Resources	doer.col.org/	Mesleki eğitim
GIZ Crystal e-Learning Google Search	www.giz.de/expertise www.google.com	Her konuda arama yapmak için
Jorum (Jisc) Khan Academy Knowledge to Work	https://www.jisc.ac.uk/content/resource www.khanacademy.org knowledgetowork.com	Kuaförlük K-12 Yeterlilik çerçevesi, eğitim materyali (sağlık bilgi sistemi yönetimi, IT)
Learning Design Tool	ldt.eworks.edu.au	Öğrenme materyali tasarımı ve şablonları
LibreTexts	chem.libretexts.org	Fen bilimleri ders kitapları
Merlot	www.merlot.org	İçerik oluşturma web sayfaları
MIT OpenCourseWare NDLA	ocw.mit.edu ndla.no	Tüm MIT müfredatı Ortaokul ve meslek eğitimi

³² <https://unevoc.unesco.org/home/commented+list+of+platforms+and+services&context=>

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

NSDL	nsdl.org	STEM eğitimi
NPTEL	nptel.ac.in	Mühendislik ve bilim
OASIS	oasis.col.org	Mesleki ve teknik eğitim (pdf)
OER Commons	www.oercommons.org	Müfredat geliştirme, ders planı hazırlama
OER Africa	www.oerafrica.org/findoer	Yüksek öğrenim
OpenLearn	www.open.edu/openlearn/skills-for-work	Mesleki eğitim
OpenLearn Create (LabSpace)	www.open.edu/openlearncreate	Kullanıcının içerik oluşturmasına uygun sosyal beceriler ve öğrenme becerileri
Open SUNY Textbooks	textbooks.opensuny.org	Ders kitaplarına açık erişim
OpenStax CNX	Cnx.org	K-12 den yüksek öğrenime kadar tüm seviyeler için on-line kütüphane
Open Textbook Library	open.umn.edu/opentextbooks	Çeşitli konularda, açık erişim
PhET Interactive Simulations	phet.colorado.edu	Matematik ve bilim, araştırma ve keşfetmeyi kolaylaştırıcı oyun tekniğiyle
Procomun	procomun.educalab.es	İspanya Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından hazırlanan eğitim materyalleri
Saylor Academy	learn.saylor.org	Öğrenci hızına uyarlanmış kolej düzeyinde ve mesleki kurslar
Skills Commons	www.skillscommons.org	ABD meslek sınıflandırmasına göre düzenlenmiş kurslar
Smart Study	smart.study/blog	Lise ve Kolej düzeyinde yaklaşık 1000 adet ders kitabı.
TED-Ed	ed.ted.com	Profesyonel animatörler tarafından hazırlanmıştır. Sınav

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

TESDA Online Program (e-tesda) e-tesda.gov.ph

The Orange Grove www.floridashines.org/orange-grove

TVET Academy www.tvetacademy.org

UNESCO-UNEVOC Learning and Working campaign www.unevoc.unesco.org

Vimeo vimeo.com

Wikibooks en.wikibooks.or

Wisconsin Online Resource Center www.wisc-online.com

XPERT xpert.nottingham.ac.uk

XtLearn.net xtlearn.net/NLN

YouTube www.youtube.com

ve tartışma bölümleri vardır.

Çeşitli konularda mesleki eğitim (masaj tedavisi, ev idaresi)

Kalkülüs, okyanus bilimi gibi çeşitli konularda ders kitapları

Mesleki ve teknik konularda kurslar (geliştirme aşaması devam ediyor)

Geleneksel teknik becerilerle ilgili kısa filmler (metal işleme, ağaç işleme, seramik)

Ekonomik olarak dezavantajlı

bölgelerde geçim kaynağı olabilecek

beceriler kazandırma amaçlı (Haiti)

Video indirme, yükleme ve paylaşım platformu.

Wikijunior: 12 yaş altı için

Cookbook: Yemekle ilgili konular

Kuaförlük, kaynak vb. çok çeşitli konularda içerik

Arama motorunda konulara göre tarama yapılabilir.

Mesleki eğitim bölümü mevcut (saç bakımı ve güzellik, yemek, konaklama)

Zengin video platformu. Eğitim amaçlı kullanılabilir potansiyeli

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

EK-1.D-COVID-19 MÜCADELESİNDE AKTİF ROL ÜSTLENEN ULUSAL-ULUSLARARASI KURULUŞLAR LİSTESİ

World Health Organization WHO	https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019
World Economic Forum COVID Action Platform	https://www.weforum.org/covid-action-platform
Global Apprenticeship Network GAN	https://www.gan-global.org/
European Apprentices Network EAN	https://apprenticesnetwork.eu/
Institute for Apprenticeship and Technical Education UNESCO	https://www.instituteforapprenticeships.org/ https://en.unesco.org/
UNESCO Global Covid 19 Education Coalition	https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/glob-alcoalition
UNESCO-UNEVOC	https://unevoc.unesco.org/home/
American Institute for Innovative Apprenticeship AIIA	https://innovativeapprenticeship.org/
Institute for Apprenticeship and Technical Education IFATE	https://www.instituteforapprenticeships.org/
2020 VET Working Group on Innovation and Digitalization EfVET	https://www.efvet.org/2019/01/25/et-2020-wg-on-innovation-and-digitalization/
Organizing Bureau of European School Student Unions OBESSU	https://www.obessu.org/
EC Croatian Presidency Amazing Apprenticeship	https://eu2020.hr/ https://amazingapprenticeships.com/
Business Europe Education can not wait platform (Global Fund for Education in Emergencies)	https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/10497.pdf
Commonwealth of Learning CoL	https://www.col.org/
Quality assurance Agency for Higher Education in UK QAA	https://www.qaa.ac.uk/
European Alliance for Apprenticeship EAfA	https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147
Education and Skills Funding Agency ESFA	https://www.gov.uk/government/organisations/education-and-skills-funding-agency
Office of Qualifications and Examinations Regulation Ofqual	https://www.gov.uk/government/organisations/ofqual
International Organization of Employers IOE	https://www.ioe-emp.org/

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

EK-1.E-MESLEKİ EĞİTİM ALANINDA ONLINE EĞİTİM PLATFORMLARI³³

General konular

- ✓ Moodle: <https://moodle.org/>
- ✓ Google classroom: <https://classroom.google.com/>
- ✓ Commonwealth of Learning: www.Col.org
- ✓ Scientific Animation Without Borders (SAWBO): <https://sawbo-animations.org/home/>
- ✓ Thinkific: <https://www.thinkific.com/blog/low-cost-tools-create-online-course/>
- ✓ Canvas: <https://canvas.instructure.com/login/canvas>
- ✓ Zoom: <https://zoom.us/>
- ✓ Skype: <https://www.skype.com/en/>
- ✓ Google Hangouts: <https://hangouts.google.com/>
- ✓ Schoology: <https://www.schoology.com/>
- ✓ Microsoft Teams: <https://www.microsoft.com/en-US/microsoft-365/microsoft-teams/group-chat-software>
- ✓ Emodo: <https://new.edmodo.com/?go2url=%2Fhome>
- ✓ Blackboard (requires subscription): <https://www.blackboard.com>
- ✓ Padlet: <https://fr.padlet.com/>
- ✓ Google Meet: <https://meet.google.com/> (soon to become a free platform)
- ✓ Telegram: <https://telegram.org/>
- ✓ Tencent Meeting: <https://meeting.tencent.com/sg/en/>
- ✓ DingTalk: <https://www.dingtalk.com/en>
- ✓ Workplace: <https://sos-youthlinks.workplace.com/>

Öğretmenler için uzaktan eğitim rehberleri

- ✓ UNESCO: <https://en.unesco.org/news/covid-19-10-recommendations-plan-distance-learning-solutions>
- ✓ Australian guidelines for TVET: <https://www.dese.gov.au/covid-19/vet>
- ✓ Joint Education Trust (JET): <https://www.jet.org.za/research-bootcamp>
- ✓ UNESCO-UNEVOC <https://unevoc.unesco.org/home/COVID-19+disruptions>
- ✓ The Open Education Consortium (OEC): <https://www.oecconsortium.org/about-oec/>
- ✓ Open Educational Resources (OER): <https://www.oercommons.org/>
- ✓ Canadian information on COVID 19 for education and training:
<http://www.education.gouv.qc.ca/coronavirus/>

Küresel/bölgesel düzeyde hazırlanmış içerikler

- ✓ Khan Academy: <https://www.khanacademy.org/>
- ✓ OSM Maritime Leaders Academy (MLA): <https://mla-ilearn.osm.no/>
- ✓ Regional platform (in Spanish): <https://www.aprendoencasa.org/>
- ✓ Public Health Virtual Campus (Campus Virtual de Salud Pública) – Pan-American Health Organization/WHO (in Spanish): <https://www.campusvirtualesp.org/es>

³³ ILO-UNESCO-WBG Joint Survey Early Results, May 2020

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

Online ve çevrim dışı uzaktan eğitim kaynakları (yerel ve ulusal)

- ✓ Educational contents provided by Ministry of Labour, TVET and Handicraft (in French): <https://e-jang.sec.gouv.sn/> (Senegal)
- ✓ Online courses by South African TVET colleges: <https://online.tvetcolleges.co.za/home> (South Africa)
- ✓ XuetaangX, online learning platform by Tsinghua University (in English): <https://next.xuetaangx.com/> (China)
- ✓ "Learning portal by the Education and Youth Affairs Bureau (in English): <https://portal.dsej.gov.mo/webdsejspace/site/studyarrange/index-e.jsp> (Macau, China)
- ✓ China United Training (in Chinese): www.zlpx.cn
- ✓ Vocational Education Digital Learning Center (in Chinese): <https://www.icve.com.cn/>
- ✓ TESDA Online Programme: <https://www.e-tesda.gov.ph/> (Philippines) CeLT (Center for eLearning and Teaching): <http://cidos.edu.my/> (Malaysia) Polyteknik Learning Management System: <http://psmza.cidos.edu.my/> (Malaysia)
- ✓ CampusIL: <https://campus.gov.il/en/about/> (Israel)
- ✓ Pravo Academy (in Arabic): www.pravo.academy (Jordan)
- ✓ Contents for basic and secondary education provided by the Austrian Ministry of Education (in German): <https://eduthek.at/schulmaterialien> (Austria)
- ✓ Belfast Met: www.belfastmet.ac.uk (Northern Ireland)
- ✓ Honduras Educational Portal: <https://www.youtube.com/channel/UCUgEDDVzvtkMMWoGhFppA6Q/featured> (Honduras)
- ✓ Online learning material (basic and secondary education) provided by Chilean Ministry of Education (in Spanish): <https://curriculumnacional.mineduc.cl/estudiante/621/w3-propertyname-822.html> (Chile)
- ✓ INTECAP Guatemala (Productivity and Technical Training Institution) (in Spanish) - <https://intecap.edu.gt/> (Guatemala)
- ✓ Online learning material (Fundación Carlos Slim) (in Spanish): <https://capacitateparaelemplo.org/> (Mexico)
- ✓ MOOC platform "MéxicoX" by the Mexican Secretariat of Public Education (in Spanish): <https://www.mexicox.gob.mx/> (Mexico)
- ✓ Aula Central: <https://mi.aulacentral.rocks> (Mexico)
- ✓ Conalep: <https://cursos.conalep.edu.mx/> (Mexico) NT3LM <https://nt3lm.com/> (Egypt)
- ✓ Bharat Skills: <https://bharatskills.gov.in/> (India)
- ✓ Sovorir: <https://sovorir.am/> (Armenia)
- ✓ HRD Korea information platform: <http://www.hrd.go.kr/hrdp/ma/pmmao/indexNew.do> (Republic of Korea)
- ✓ TESDA online programme <https://www.e-tesda.gov.ph/> (Philippines)
- ✓ Online skills platform <https://www.confederationcollege.ca/> (Canada)
- ✓ Skills gateway <https://idan.is/um-okkur/english/> (Iceland)
- ✓ Ucidoma <https://www.ucidoma.me/> (Montenegro)
- ✓ Virtual professional learning <https://nastava.asoo.hr/> (North Macedonia)

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

- ✓ National skills gateway <https://soutiensco.men.gov.ma/> (Morocco)
- ✓ National skills gateway <http://www.emploi.nat.tn/fo/Fr/global.php> (Tunisia)
- ✓ Meseria Mea: <http://meseriamea.com/> (Moldova)
- ✓ Skills gateway <https://www.rea.ru/> (Russia)
- ✓ Careerforce: <https://www.careerforce.org.nz/hand-hygiene-and-infection-prevention/> (New Zealand)
- ✓ MIT Open Courseware: <https://ocw.mit.edu/index.htm> (United States)
- ✓ National Board of Education (available solutions, tools, games and resources for online learning in TVET): <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/etaopetuksen-erilaisia-toteutustapoja-ammattillisessa-koulutuksessa> (Finland)
- ✓ Library of Open Educational Resources: <https://aoe.fi/#/etusivu> (Finland)
- ✓ Open TVET studying material and videos:
<https://www.avoimetammattillisetopinnot.fi/fi/materiaalit/oppimateriaalit> (Finland)
- ✓ Guidance videos for teachers and students: <https://oppiva.omnia.fi/verkossa-oppiminen/?cookie-state-change=1588153869080> (Finland)
- ✓ Online learning materials on entrepreneurship and economic skills, collected by Economy and Youth –Association (TAT): <https://www.tat.fi/opettaja/> (Finland)
- ✓ Kiribati Institute of Technology: <https://www.chisholm.edu.au/> (Kiribati)
- ✓ Australian short online course information: <https://www.dese.gov.au/news/short-online-courses-available> (Australia)
- ✓ Free online courses in Portuguese:
<http://web.iema.ma.gov.br/maranhaoprofissionalizado/start/> (Brazil)
- ✓ Online learning resources and tools in Chinese:
<https://portal.dsej.gov.mo/webdsejspace/site/studyarrange/index-e.jsp?con=news> (China, Macau)
- ✓ Study material provided by the Secretariat of Education of the State of Espírito Santo (in Portuguese): www.sedu.es.gov.br/escolar (Brazil)
- ✓ Videos/tutorials provided by Secretariat of Education of Piauí (in Portuguese):
<https://www.canaleduacao.tv/> (Brazil)
- ✓ List of online learning materials (in Russian): <https://firo.ranepa.ru/oprosy-firohttps://firo.ranepa.ru/meropriyatiya/serii-meropriyatij/768-mobilniy-kolledj-rossii> (Russian Federation)
- ✓ Online video learning material: <https://kinniyazone.lk/> (Sri Lanka)

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

EK-1.F-GENİŞ KAPSAMLI ARAŞTIRMA ÇERÇEVESİ

HEDEF KİTLE	Nasıl etkilendiler?	Nasıl reaksiyon gösterdiler?	Desteklerden haberdarlar mı? Hangi desteklerden faydalandılar? Desteklerden memnun kaldılar mı? En faydalı destek	Hangi sıkıntıları yaşadılar?	Olumlu gördükleri kazanımlar neler?	Ne tür beklentileri var?	Covid-19 öncesi/sonrası
ÇIRAKLAR	<ul style="list-style-type: none">-Teorik eğitime devam-Pratik eğitime devam-Sözleşme-Ücret (ekonomik zarar)-Aileye katkının azalması-Ailenin diğer kayıpları-Sınıf geçme-Mezuniyet-Motivasyon ve ruhsal durum	<ul style="list-style-type: none">-Uzaktan eğitime katılım-Mesleki bilgileri kişisel çabalarla geliştirme-Pratik eğitim için başka işletmeye transfer	<ul style="list-style-type: none">-Uzaktan teorik eğitim (Online offline) imkânı sağlandı mı? (evet ise)-Hangi araçlarla?-Sağladığı kazanımlar (küresel farkındalık, dijital beceri)-Verimli mi? Beklentisini karşılıyor mu?-Sosyal (soft) becerilere katkısı-Sıkıntılar neler? (uzaktan teorik eğitimle ilgili)-Uzaktan eğitimin nasıl olmasını ister?-Sınıf içi eğitimi tercih eder mi?-Cevap "Hayır" ise uzaktan eğitim almak ister mi?-Uzaktan pratik eğitim imkânı sağlandı mı? (Evet ise)-Hangi araçlarla-Verimli mi? Beklentisini karşılıyor mu?-Sıkıntılar neler? (uzaktan pratik eğitimle ilgili)-Uzaktan pratik eğitimin nasıl olmasını ister?-İşletme içi eğitimi tercih eder mi?-Cevap "Hayır" ise uzaktan eğitim almak ister mi?-Okulun iletişim kurması-Psikolojik destek-Önceden destek alıyor muydu?-İşletmenin iletişim kurması	<ul style="list-style-type: none">-Evdeki ortamın uygunluğu-Ailesinin destek verme kapasitesi-Ücret alamamak		<ul style="list-style-type: none">-Okuldan-Öğretmenden-İşletmeden-Özel sektörden-Aileden-Esnaf Odasından-Birlikten-TSO'dan-Bakanlıktan	<ul style="list-style-type: none">-Covid öncesi-Uzaktan eğitim deneyimi var mı?-Faydası oldu mu?-Hangi deneyimlerden faydalandı?-Covid sonrası-Uzaktan eğitim-Önemli değişimler-Meslek değiştirme-Diğer-Sektörler-İş ortamı ve uzaktan çalışma-Diğer

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

HEDEF KİTLE	Nasıl etkilendiler?	Nasıl reaksiyon gösterdiler?	Desteklerden haberdarlar mı? Hangi desteklerden faydalandılar? Desteklerden memnun kaldılar mı? En faydalı destek	Hangi sıkıntıları yaşadılar?	Olumlu gördükleri kazanımlar neler?	Ne tür beklentileri var?	Covid-19 öncesi/sonrası
ÖĞRETMENLER	<ul style="list-style-type: none">-İşe devam-İşini kaybetme-Yüz yüze eğitime devam-İş yükü	<ul style="list-style-type: none">-Uzaktan eğitim--Hangi araçlarla?---Konferans vb--Hangi zaman diliminde?--Ulaşılan sonuçlar--Pedagoji---Ders anlatma---Rehberlik---Grup çalışması---Yenilikçi uygulama---Rehber doküman, el kitabı--Sıkıntılar, zorluklar---Katılım sağlama---Değerlendirme---Altyapı---Dijital beceriler----Dersleri uzaktan eğitime adapte etme--Sonuçlar---Çırakların katılım düzeyi---Dersi bırakanların oranı---Notlar, değerlendirme sonuçları--Kazanımlar---Özerklik---Diğer-İşbirliği--Diğer öğretmenlerle bilgi ve tecrübe paylaşımı--Usta öğretici ile iletişim--İşletme ile işbirliği--Bilgi ağlarından faydalanma-Yüz yüze eğitim--Sağlık tedbirleri---Öğrenci---Öğretmen-Dezavantajlı gruplar-Diğer öğretmenlere yönelik öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Okul yönetimi--müfredat--standartlaştırma--dijital beceri eğitimi-İşletmeler--altyapı desteği--eğitim materyali geliştirme-Diğer--Özel sektör kuruluşları--Sivil kuruluşlar--Meslek kuruluşları-Faydası görülen destekler	<ul style="list-style-type: none">-Uzaktan eğitim kapasitesi-Çırakların derse devamını sağlama-Çırakların psikolojik durumu-Uzaktan eğitim yapamama nedenleri	<ul style="list-style-type: none">-Özerklik-Dijital beceri-Diğer	<ul style="list-style-type: none">-Okuldan-Çıraklardan-Ailelerden-Meslek kuruluşlarından-İşletmelerden-Özel sektörden-Sivil kuruluşlardan-Bakanlıktan	<ul style="list-style-type: none">-Covid öncesi--Uzaktan eğitim deneyimi var mı?----Faydası oldu mu?--Hangi deneyimlerden faydalanıldı?-Covid sonrası--Uzaktan eğitim----Dijital uçurum----Kuşaklar--Meslekler--Sektörler--İş ortamı ve uzaktan çalışma--Diğer

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

HEDEF KİTLE	Nasıl etkilendiler?	Nasıl reaksiyon gösterdiler?	Desteklerden haberdarlar mı? Hangi desteklerden faydalandılar? Desteklerden memnun kaldılar mı? En faydalı destek	Hangi sıkıntıları yaşadılar?	Olumlu gördükleri kazanımlar neler?	Ne tür beklentileri var?	Covid-19 öncesi/sonrası
MEM YÖNETİMİ	<ul style="list-style-type: none">-Okulun kapanma durumu-Çırakların devamsızlığı-Çırak sözleşmeleri-Çırak ödemeleri-Çırakların psikolojik durumu	<ul style="list-style-type: none">-Yüz yüze eğitime devam--Sağlık tedbirleri---Öğrenci---Öğretmen-Uzaktan teorik eğitim--Öğretmenlere destek vermek--Standart belirlemek--eğitim materyali geliştirmek--Rehber doküman, el kitabı--İşbirlikleri---Diğer okullarla bilgi ve tecrübe paylaşımı---Ulusal bilgi ağlarından faydalanma---Uluslararası bilgi ağlarından faydalanma---Özel sektörle işbirliği---Sivil kuruluşlarla işbirliği---Sonuçlar----Katılım oranı---Terk oranı--Diğer okullara yönelik öneriler-Uzaktan pratik eğitim--Usta öğreticilerle birlikte uzaktan eğitim aracı geliştirmek--İşletmeyle birlikte uzaktan eğitim araçları geliştirmek-Değerlendirme ve sınav--e-sınav--eski notların sınıf geçme notu sayılması-Gelecek yılın teorik eğitimlerinin verilmesi, pratik eğitimin gelecek yıla toplanması-Çıraklarla iletişim ve bilgilendirme---psikolojik destek---Yardım masası--Sıkça sorulan sorular-Dezavantajlı gruplar-Uzaktan eğitim sadece mevcut öğrencilere mi yönelik? Yeni çıraklar faydalanabiliyor mu?	<ul style="list-style-type: none">-Bakanlık destekleri-Özel sektör destekleri-Meslek kuruluşu destekleriHükümet destekleri	<ul style="list-style-type: none">-En önemli sıkıntılar-Okul-Çıraklar-Öğretmenler-Aileler-Öneriler	<ul style="list-style-type: none">-Toplumsal farkındalık ve katkı-Diğer	<ul style="list-style-type: none">-Bakanlıktan-İşletmelerden-Öğretmenlerden-Çıraklardan-Ailelerden-Özel sektörden-Sivil kuruluşlardan-Meslek kuruluşlarından	<ul style="list-style-type: none">-Covid öncesi--Uzaktan eğitim deneyimi var mı?---Faydası oldu mu?----Hangi deneyimlerden faydalanıldı?-Covid sonrası--Uzaktan eğitim----Dijital uçurum----Kuşaklar---Meslekler---Sektörler---İş ortamı ve uzaktan çalışma-Benzer risklere karşı alınacak önlemler-Çırakların eğitim-çalışma hayatı dengesi

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

HEDEF KİTLE	Nasıl etkilendiler?	Nasıl reaksiyon gösterdiler?	Desteklerden haberdarlar mı? Hangi desteklerden faydalandılar? Desteklerden memnun kaldılar mı? En faydalı destek	Hangi sıkıntıları yaşadılar?	Olumlu gördükleri kazanımlar neler?	Ne tür beklentileri var?	Covid-19 öncesi/sonrası
AİLELER	-Dijital altyapı kurma ihtiyacı -Evdeki araçların çırak öğrenciye tahsis olması -Gelir kaybı -Psikolojik etkiler	-Uzaktan eğitim ---Altyapı imkânı oluşturmak ---Çocuklara psikolojik destek ---Derslerin takibinde yardım ---Dijital becerilerin gelişmesine destek		-Kapasite eksikliği -Altyapı eksikliği - Ekran başında geçirilen zaman- ekran dışı zaman dengesinin kurulamaması	-Dijital kapasite gelişimi	-Okul yönetiminden -Öğretmenlerden	- Covid öncesi --Uzaktan eğitim deneyimi var mı? ---Faydası oldu mu? - Covid sonrası --Uzaktan eğitim -Çocuğu başka mesleğe yönlendirme -Diğer

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

HEDEF KİTLE	Nasıl etkilendiler?	Nasıl reaksiyon gösterdiler?	Desteklerden haberdarlar mı? Hangi desteklerden faydalandılar? Desteklerden memnun kaldılar mı? En faydalı destek	Hangi sıkıntıları yaşadılar?	Olumlu gördükleri kazanımlar neler?	Ne tür beklentileri var?	Covid-19 öncesi/sonrası
İŞLETMELER/USTA ÖĞRETİCİLER	<ul style="list-style-type: none">-Faaliyetin durması-Ciroya etkisi-Yatırımlara etkisi-İstihdama etkisi-Çıraklarına etkisi-Ailelerine etkisi-Ne kadar süreyle dayanabilir?	<ul style="list-style-type: none">-Çıraklarla iletişim---Ücretsiz izin---Ücretli izin---İşten çıkarma---Çırakları toplumsal ihtiyaca yönelik üretim için çalıştırma-Uzaktan pratik eğitim---Hangi araçlarla---Usta öğreticinin rolü-Mezun olup işe girenlere işbaşı eğitimini devam ettirme kararı-Evden çalışma---Çıraklar---Diğer elemanlar-Yüz yüze eğitime devam---Sağlık tedbirleri-Dezavantajlı gruplar	<ul style="list-style-type: none">-Vergi erteleme-Kredi faizi-Çırak ödemeleri-Oda/Birlik desteği-Okul desteği	<ul style="list-style-type: none">-Talep azalması-Sosyal mesafe nedeniyle çırakların işe gelmemesi		<ul style="list-style-type: none">-Çıraklardan-Okul yönetiminden-Öğretmenlerden-Ailelerden-Bakanlıktan	<ul style="list-style-type: none">-Covid-19 öncesi---Uzaktan eğitim deneyimi var mı?-----Faydası oldu mu?---Hangi deneyimlerden faydalanıldı?-Covid-19 sonrası---Çırak eğitimi için ayrılacak bütçe---Uzaktan eğitim---Uzaktan çalışma---Sektörler----Gelişmesi beklenen iş kolları-----Olumsuz etkilenecek iş kolları---Beceriler----Çalışanlarda ve çıraklarda aranacak teknik beceriler----Çalışanlarda ve çıraklarda aranacak sosyal beceriler-Benzer krizlere yönelik risk planları

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.
هذا المشروع تم تمويله من قبل الاتحاد الأوروبي

HEDEF KİTLE	Nasıl etkilendiler?	Nasıl reaksiyon gösterdiler?	Desteklerden haberdarlar mı? Hangi desteklerden faydalandılar? Desteklerden memnun kaldılar mı? En faydalı destek	Hangi sıkıntıları yaşadılar?	Olumlu gördükleri kazanımlar neler?	Ne tür beklentileri var?	Covid-19 öncesi/sonrası
MESLEK KURULUŞLARI ODA VE BİRLİKLER		<ul style="list-style-type: none">-Çıracak öğrencilere yönelik destekler-Ailelere yönelik destekler-Üye kuruluşlara yönelik destekler		<ul style="list-style-type: none">-Üye işletmelerde çıracak iletişim bilgilerinin olmaması-MEM'lerin çıracak öğrencilere yeterli destek vermemesi-Öğretmenlerin işletmelerle yeterli iletişim kurmaması-Okulların işletmelerle yeterli iletişim kurmaması			<ul style="list-style-type: none">-Covid-19 öncesi ---Hangi deneyimler yararlı oldu?-Covid-19 sonrası -Uzaktan eğitim ---Dijital uçurum ---Kuşaklar-Uzaktan çalışma-Sektörler ---Gelişmesi ---Beklenen iş kolları ---Olumsuz etkilenecek iş kolları-Beceriler ---Çalışanlarda ve çıracaklarda aranacak teknik beceriler ---Çalışanlarda ve çıracaklarda aranacak sosyal beceriler